

دیدار آیت‌الله‌ری شهری
با نماینده بعثه مقام معظّم رهبری
در کاظمین

کسب جایزه جهانی امام علی (ع)
در پنجمین جشنواره امام علی پژوهی
توسط حجت الاسلام دکتر مهدی مردانی،
با ارائه مقاله «گونه پژوهی نقدهای علامه شوشتري
بر شارحان نهج البلاغه»

- برگزاری نشست علمی نقد و بررسی کتاب‌های «قرآن‌شناسی امامیه در پژوهش‌های غربی» و «تفسیر امامیه در پژوهش‌های غربی»
- برگزاری نشست علمی نقد کتاب «درآمدی بر زبان‌شناسی تطبیقی قرآن و تورات»
- کسب رتبه‌های برتر قرآن‌آموزان مرکز آموزش قرآن کریم در چهلمین دوره مسابقات قرآن کریم
- بازدید آیت‌الله محمدی‌ری شهری از ساختمان جدید مدرسه علمیه علوی قم

نشریه خبری، اطلاع رسانی و فرهنگی
آستان عبدالعظیم حسنی، ع.ا.ش.ا.ع. و مؤسسه علمی-فرهنگی دارالحديث
شماره ۷۴ ■ مرداد و شهریور ۱۳۹۶

معاونت فرهنگی و هنری

آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی ع.ا.ش.ا.ع.

صاحب امتیاز: مؤسسه علمی-فرهنگی دارالحديث

مدیرمسئول: دکتر محمدتقی سبحانی نیا (معاون فرهنگی و هنری)

سردبیر: حسین پورشریف

همکاران: موسی اشکوری، حمیدرضا ایزدی
محسن حاجی رضایی، مجتبی موحدی، روح الله مهپور

طراح جلد و صفحه آرا: حسن فرزنانگان

پایگاه های اطلاع رسانی: www.darolhadith.org

www.hadith.net ■ www.abdolazim.com

پست الکترونیک: mohaddeth@hadith.ir

نشانی: قم، بلوار ۱۵ خرداد، چهارراه نوبهار، بعد از شهرک جهاد،

مؤسسه علمی-فرهنگی دارالحديث، نشریه محدث.

صندوق پستی: ۳۷۱۸۵-۴۱۵۶

تلفن: ۰۲۵-۳۷۱۷۶۲۸۶ ■ ۰۲۵-۳۷۷۸۵۰۵۰ دوزنگان

حضور آیت الله ری شهری در آیین افتتاحیه جشن های دهه کرامت در حرم حضرت معصومه (س)

آیت الله ری شهری، تولیت محترم آستان مقدس حضرت عبدالعظیم علیه السلام و رئیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث در آیین افتتاحیه جشن های دهه کرامت در حرم حضرت معصومه سلام الله علیها حضور یافت. دهه کرامت، امسال از اول ذی القعدة مصادف با سوم مردادماه امام رضا (ع) ادامه یافت. هم‌زمان با سالروز میلاد حضرت فاطمه معصومه (س) آغاز شد و تا یازدهم ذی القعدة مصادف با سیزدهم مردادماه، سالروز میلاد امام رضا (ع) ادامه یافت.

بازدید آیت الله محمدی ری شهری از ساختمان جدید مدرسه علمیة علوی قم

آیت الله محمدی ری شهری صبح در تاریخ سی و یکم مردادماه، پس از بازدید از ساختمان نوساز مدرسه علمیة علوی قم گفتند: این بنا از بناهای ماندگار در تاریخ جمهوری اسلامی خواهد بود.

تولیت آستان حضرت عبدالعظیم (ع) در حاشیة بازدید از این بنای تازه تأسیس اظهار کرد: در بازدید امروز، تجدید خاطره‌ای شد از سال ۱۳۴۱ که ما طلبه مدرسه علمیة علوی بودیم. این مدرسه زیر نظر مرحوم آیت الله مشکینی (ره)، مرحوم آیت الله شهید بهشتی و آیت الله ربانی شیرازی اداره می‌شد.

آیت الله ری شهری ضمن قدردانی از دست‌اندرکاران ساخت این مدرسه گفت: مهم این است که از امکانات این مدرسه با قابلیت‌های مناسب و زیبا ساخته شده است.

آیت الله محمدی ری شهری در حاشیة بازدید از این بنای تازه تأسیس اظهار کرد: در بازدید امروز، تجدید خاطره‌ای شد از سال ۱۳۴۱ که ما طلبه مدرسه علمیة علوی بودیم. این مدرسه زیر نظر مرحوم آیت الله مشکینی (ره)، مرحوم آیت الله شهید بهشتی و آیت الله ربانی شیرازی اداره می‌شد.

الاسلام و المسلمین آقای قرائتی، حجت الاسلام والمسلمین محمدی گلپایگانی رئیس دفتر مقام معظم رهبری، آقای روحانی رئیس جمهور، آقای عبداللہی عضو جامعه مدرسین

حوزه علمیة قم و آقای اختری رئیس مجمع جهانی اهل بیت (ع)، در این مدرسه تحصیل کرده‌اند.

رئیس مؤسسه علمی. فرهنگی دارالحدیث، خاطر نشان کرد:

تولیت آستان حضرت عبدالعظیم (ع) در حاشیة بازدید از این بنای تازه تأسیس اظهار کرد: در بازدید امروز، تجدید خاطره‌ای شد از سال ۱۳۴۱ که ما طلبه مدرسه علمیة علوی بودیم. این مدرسه زیر نظر مرحوم آیت الله مشکینی (ره)، مرحوم آیت الله شهید بهشتی و آیت الله ربانی شیرازی اداره می‌شد.

آیت الله محمدی ری شهری در حاشیة بازدید از این بنای تازه تأسیس اظهار کرد: در بازدید امروز، تجدید خاطره‌ای شد از سال ۱۳۴۱ که ما طلبه مدرسه علمیة علوی بودیم. این مدرسه زیر نظر مرحوم آیت الله مشکینی (ره)، مرحوم آیت الله شهید بهشتی و آیت الله ربانی شیرازی اداره می‌شد.

آیت الله محمدی ری شهری افزود: حجت

دیدار آیت الله ری شهری با نماینده بعثه مقام معظم رهبری در کاظمین

آیت الله محمد محمدی ری شهری، عضو مجلس خبرگان رهبری و تولیت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام وارد شهر کاظمین شد و مورد استقبال نماینده بعثه مقام معظم رهبری در این شهر قرار گرفت. مسئول نمایندگی بعثه مقام معظم رهبری در کاظمین، حجت الاسلام والمسلمین احسانی و جمعی از مسئولان عملیات شمس در بدو ورود، از این عضو مجلس خبرگان استقبال کردند.

در این دیدار، حجت الاسلام احسانی ضمن ارائه گزارشی از فعالیت های فرهنگی بعثه مقام معظم رهبری در کاظمین، آیت الله ری شهری را در جریان امور قرار داد.

این عضو مجلس خبرگان رهبری نیز با آرزوی توفیقات بیشتر برای خدمت گزاران به اعتبار مقدسه، خواستار تسهیل در امور زیارت زائران ایرانی شد.

آیت الله ری شهری، در مراسم عرفه کربلای معلی حضور داشت.

محبت امام کریم اهل بیت

مَنْ أَتَكَلَّ عَلَى حُسْنِ الْأَخْتِيَارِ مِنَ اللَّهِ لَهُ لَمْ
يَتَمَنَّ أَنْهُ فِي غَيْرِ الْحَالِ الَّتِي إِخْتَارَهَا اللَّهُ لَهُ

هر که به نیک گزینی خداوند دلگرم باشد،
آرزو نمی کند در وضعی جز آنچه خدا
برایش برگزیده، باشد.

پژوهشگاه
قرآن و
حدیث

انتشار نخستین شماره از فصل‌نامه تخصصی اخلاق پژوهی

نخستین شماره از فصل‌نامه تخصصی «اخلاق پژوهی»، به مدیریت مسئولی و سردبیری حجت الاسلام دکترهادی صادقی - که به بهار ۹۶ اختصاص دارد -، با شش مقاله در حوزه دانش اخلاق از سوی پژوهشکده اخلاق و روان‌شناسی اسلامی منتشر شد.

در مقاله نخست با عنوان «برزخ اخلاق‌ورزی در ایران معاصر»، با نیم‌نگاهی تحلیلی، ماهیت اخلاق‌ورزی و برخی معضلات و مشکلات اندیشگی و نگرشی اخلاق‌ورزی در ایران معاصر، بازشناسی و بازگو شده است. نویسندگان مقاله دوم، با نگاهی تاریخی - تحلیلی به نام‌آشنا ترین تقریرهای کهن و نوظهور نظریه امر الهی. در فلسفه اخلاق غرب. و با تحلیل و تمایز نهادن میان تقریرها و تنسیق‌های گونه‌گون آن، به واکاوی نقش و نمود خدا در حوزه اخلاق دست یازیده‌اند. مقاله سوم با عنوان «سقط جنین و استدلال آینده‌ای شبیه آینده‌ما» به طرح و نقد استدلال دان مارکوس. موسوم به استدلال آینده‌ای شبیه آینده‌ما. در هواداری از عدم جواز اخلاقی سقط جنین، اختصاص یافته و نویسنده در پایان کوشیده تا تقریری تازه و تعدیل‌شده و سازگار با اصول و انگاره‌هایی چون دوگانه‌انگاری نفس و بدن و جاودانگی نفس، ارائه دهد که بری و به‌دور از اشکالات وارد بر تقریر مارکوس باشد. در مقاله «فضیلت‌گرایی پیشین

و معاصر: یونان باستان و پینکافس»، افزون بر بازشناسی و بیان شاخصه‌ها و مقومات فضیلت‌گرایی در دوره یونان باستان، به تبیین و تحلیل دیدگاه ادموند پینکافس در باب «فروکاهش‌گرایی اخلاق» پرداخته شده است. تبیین وجودشناسانه و معناشناسانه محقق اصفهانی از حسن و قبح و لوازم مناقشه‌برانگیز این ایده و ادعا در مقاله ای با عنوان «نقد و بررسی دیدگاه محقق اصفهانی در باب قضایا و ارزش‌های اخلاقی» واکاوی و نقد شده است. آخرین مقاله این شماره نیز نگاهی تحلیلی و نقادانه دارد به مفهوم ابداعی برنارد ویلیامز با عنوان «بخت اخلاقی» و تبیین مثال‌ها و استدلال‌هایی که ویلیامز در اثبات نگره‌اش بدان‌ها توشل جسته است.

***

فصل‌نامه اخلاق پژوهی که به همت پژوهشکده اخلاق و روان‌شناسی اسلامی منتشر می‌شود، پنجره‌ای گشوده به افق بحث‌های چالش‌برانگیز حوزه اخلاق است و بر آن است تا آوردگاه آرا و نظار اندیشمندان و فرهیختگان نواندیش و نظریه‌پرداز باشد؛ در همین راستا، پذیرای آثار ارزنده و فاخر علمی و پژوهشی پژوهشگران و استادان حوزوی و دانشگاهی است. علاقه‌مندان می‌توانند مقالات پژوهشی خود را از طریق سامانه <http://ethicsriqh.ac.ir> به دفتر فصل‌نامه ارسال نمایند.

انتشار چاپ پنجم «کتاب خردگرایی در قرآن و حدیث»

چاپ پنجم کتاب «خردگرایی در قرآن و حدیث»، تألیف آیت الله محمد محمدی ری شهری با همکاری دکتر رضا برنجکار و دکتر عبدالهادی مسعودی و با ترجمه حجت الاسلام مهدی مهریزی، تألیف گردیده است.

این کتاب، از نقش و ارزش و جایگاه عقل و خرد و سایر مباحث مربوط به این موضوع سخن می گوید.

کتاب «خردگرایی در قرآن و حدیث» که به عنوان پنجمین اثر از موسوعه «میزان الحکمه» به چاپ می رسد، مشتمل است بر سخن مترجم، مقدمه، درآمد و دو بخش (با عناوین خرد و نادانی). بخش اول، شامل هفت فصل و بخش دوم، دارای هشت فصل است.

در این کتاب، پس از ذکر آیات در هر موضوع، روایات به ترتیب معصومان علیهم السلام، از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم تا امام دوازدهم علیهم السلام نقل شده، مگر آن که روایتی در تفسیر آیه وارد شده باشد (که در این صورت، بر تمامی روایات مقدم گردیده است) یا تناسب موضوعی روایات این ترتیب را برهم زند. در آغاز روایات، تنها نام پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و دیگر معصومان علیهم السلام ذکر شده، مگر در صورت نقل فعل معصوم یا وجود سؤال و جواب یا وجود لفظی غیر از سخن مروی عنه در متن (مقدمه، ص ۱۶).

مترجم در گفتار خویش، پس از بیان این نکته که روایات منقول از پیشوایان دینی، روشنگر «جایگاه خرد در زندگی»، «کاربرد آن»، «نشانه های خردمند»،

«اسباب بالندگی و پرورش خرد» و «راه های بازدارنده از سقوط در ورطه جهل و نادانی» است، خاطر نشان کرده که وی برای ترجمه آیات از ترجمه استاد محمد مهدی فولادوند استفاده کرده است. همچنین سعی کرده که در حد امکان از ترجمه ساختاری خارج نشود و از رسایی و روانی ترجمه نیز چیزی کم نگذارد (سخن مترجم، ص ۱۳ و ۱۴).

مؤلف در مقدمه خویش، خاطر نشان کرده است: سعی بر آن بوده که روایات این مجموعه، از کهن ترین مصدر نقل شود؛ از تکرار روایات، مگر در موارد «تفاوت کامل متن ها و تعدد مروی عنه»، «وجود نکته ای مهم در تفاوت واژه ها و الفاظ» و «کمتر بودن متن روایت از يك سطر و مربوط بودن آن به دو باب»، پرهیز شده است؛ در صورت نقل متن هایی از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و دیگر معصومان علیهم السلام، اولی، در متن و دومی، در پاورقی قرار داده شده است. همچنین از طریق تأیید مضمون روایات هر باب با قرائن عقلی و نقلی، سعی شده نوعی وثوق به صدور آن مجموعه امکان پذیر گردد (مقدمه، ص ۱۵ و ۱۶).

در قسمت «درآمد» نیز، دیدگاه اسلام در باره تعقل تبیین شده و چکیده آن، با این عبارت بیان گردیده است: «تنها راه تکامل مادی و معنوی و سازندگی دنیا و آخرت و رسیدن به جامعه مطلوب و مقصد اعلای انسانیت، درست فکر کردن است و همه گرفتاری های انسان، نتیجه به کار نگرستن اندیشه و جهل است» (درآمد، ص ۱۸).

انتشار کتاب «منتخب حکمت نامه رضوی» به زبان اردو

کتاب «منتخب حکمت نامه رضوی»، اثر آیت الله محمدی ری شهری از سوی معاونت امور بین الملل مجمع جهانی اهل بیت علیهم السلام و توسط شیخ محمدعلی توحیدی از اعضای مجمع، عمومی مجمع به زبان اردو ترجمه و چاپ شد. این اثر به میمنت ایام دهه کرامت و سال روز میلاد امام علی بن موسی الرضا علیه السلام به زیور طبع آراسته شد.

شاخصه بارزی که در این کتاب وجود دارد، این است که متن اصلی احادیث و سیره زندگی حضرت امام رضا علیه السلام به زبان عربی در یک

سمت کتاب و ترجمه آن به زبان اردو در سمت دیگر اثر به صورت مقابل قرار گرفت.

گفتنی است که زبان اردو زبان ملی کشور پاکستان و یکی از ۲۲

زبان ملی در هندوستان است و از لحاظ تبارشناسی، به فارسی نسبتاً نزدیک است و نزدیک به نود درصد مردم کشور پاکستان و جمعیت بسیار عظیمی از مردم هندوستان، اردو زبانند و می توانند به این زبان صحبت کنند.

شایان ذکر است مجمع جهانی اهل بیت علیهم السلام و مجامع و مراکز مرتبط با آن، تا کنون بیش از ۱۸۰۰ عنوان کتاب را با محوریت قرآن و عترت و با هدف تبلیغ و ترویج آن آموزه های ناب و معارف بلند، به بیش از ۵۶ زبان زنده دنیا تولید و منتشر کرده اند.

انتشار کتاب «میدان های معنایی در کاربست قرآنی»

کتاب «میدان های معنایی در کاربست قرآنی»، تألیف حجت الاسلام محمد رکعی و حجت الاسلام شعبان نصرتی، از سوی پژوهشکده کلام اهل بیت علیهم السلام منتشر شد.

از آن جا که یکی از ضرورت ترین رسالت های معرفتی دانش کلام، شناخت روش های گوناگون متن پژوهی و بومی سازی و پیراستگی آن از هرگونه مؤلفه های ناسازگار بامبانی اعتقادی و ضروری دین است، بررسی روش های جدید معناشناسی و کارکرد آن در حوزه متون مقدس اسلامی، در اولویت پژوهشی گروه مبانی معرفتی دانش کلام پژوهشکده کلام اهل بیت علیهم السلام قرار گرفت و تحقیق حاضر

نیز بر اساس فرآیند پژوهشی یاد شده، تألیف گردیده است.

نویسنده کتاب معتقد است «میدان های معنایی در کاربست قرآنی»، در حقیقت، ارائه کننده اصول و قواعد فهم مقدس ترین متن مسلمانان است.

این اثر، تحقیقی بینارشته ای به شمار می رود که میان دستاوردهای معناشناسی میدان های معنایی و تفسیر قرآن ارتباط برقرار می کند. پیش از این اثر، دانشمند ژاپنی توشی هیکوایزوتسو به عنوان مبدع روش «معناشناسی میدان های معنایی» این روش را در تحلیل موضوعات قرآنی به خدمت گرفت؛ اما هیچ گاه به تبیین مبانی و قواعد این روش در تحلیل متن قرآن

به صورت منسجم و نظام‌مند پرداخت و توضیحات وی در معرفی و بیان مبانی آن، کافی به نظر نمی‌رسید. به همین دلیل، پژوهشگرانی که پس از وی به کاربرد این روش در موضوعات قرآنی پرداختند، هر یک برداشتی شخصی را از دیدگاه ایزوتسو مورد توجه قرار داده‌اند. بر همین اساس، مؤلفان این اثر، به دلیل آثار منحصر به فرد این روش در استخراج معارف دینی از متن قرآن، به تبیین مبانی، قواعد و تکنیک‌های استفاده از روش معناشناسی میدان‌های

معنایی در موضوعات قرآنی اقدام کرده‌اند. کتاب «میدان‌های معنایی در کاربری قرآنی»، در دو بخش «مباحث نظری» و «مباحث کاربردی» تنظیم شده است. در بخش مباحث نظری، به تبیین و توضیح مبانی این رویکرد در مطالعات قرآنی و بیان قواعد و تکنیک‌های کاربردی روش معناشناسی میدان‌های معنایی و نقدهای طرح‌شده پرداخته و در بخش کاربردی، نمونه‌هایی در به‌کارگیری این روش ارائه داده شده

است. کتاب، با «مطالعات قرآنی ایزوتسو در جهان اسلام» به پایان می‌رسد. کتاب «میدان‌های معنایی در کاربری قرآنی»، تألیف حجّت الاسلام محمّد رکعی و حجّت الاسلام شعبان نصرتی، از سوی پژوهشکده کلام اهل بیت علیهم السلام، به زبان فارسی، در قطع رقعی، در ۲۹۶ صفحه به نگارش درآمده است و در سال ۱۳۹۶ با همکاری انتشارات دارالحدیث، منتشر شده است.

ضرورت آشنایی با آموزه‌های دینی در زمینه احساس رضایتمندی از زندگی

حجّت الاسلام عباس پسندیده در خصوص نشست تربیت مربی زندگی دینی اظهار داشت: بحث روش‌های تبیین معارف دینی در مرحله نخست این کارگاه مورد بحث قرار گرفت و در مرحله دوم در زمینه مباحث مورد نیاز جامعه تأکید شد. **وی خاطر نشان کرد:** موضوعات مرحله دوم نشست عبارت بودند از: مسئله رضایتمندی و عفاف و خویشتنداری جنسی. رئیس پژوهشکده اخلاق و روان‌شناسی اسلامی پژوهشگاه

قرآن و حدیث با بیان این‌که مسئله رضایتمندی، یکی از موضوعات بسیار مهم جامعه است. گفت: به نظر می‌رسد واقعیت‌های زندگی مردم به گونه‌ای نیست که احساس نارضایتی در آنها منطقی باشد؛ ولی با اعلام و اظهار احساس نارضایتی از زندگی مواجه هستیم. **وی عنوان کرد:** اکنون بسیاری از افراد جامعه، با مشکل نارضایتی از زندگی خانوادگی روبه‌رو هستند و احساس رضایت از زندگی خانوادگی ندارند این امر، ناشی از آن است

که با عوامل و مباحثی که احساس رضایتمندی را به وجود می‌آورند، آشنا نیستند و این امر، به آموزش، تمرین و مهارت نیاز دارد. **پسندیده یادآور شد:** در معارف دین اسلام در این زمینه، سخنان فراوانی وجود دارد که دانش پژوهان در این بخش کارگاه، با معارف دین در حوزه احساس رضایتمندی از زندگی در حوزه عمومی و زندگی خانوادگی آشنا شدند تا بتوانند در آینده، خود، این مسائل را برای جامعه تبیین نمایند.

رعایت عفت‌ورزی در سبک زندگی، اسلامی شود

ازدواج مطرح می‌شود؛ ولی در حوزه ازدواج تأکید بر این است که به موقع و آسان انجام شود تا انسان دچار پیامدهای منفی نشود.

عضو هیئت علمی پژوهشکده اخلاق و روان‌شناسی اسلامی پژوهشگاه قرآن و حدیث یادآور شد: افراد لازم است تربیت جنسی سالم داشته باشند و در مسیر ازدواج سالم قرار گیرند و نوجوانان و جوانانی که پیش از سن ازدواج هستند و امکان ازدواج از نظر

کنیم و همچنین در این زمینه، الگوی ارائه داشته باشیم.

وی خاطر نشان کرد: آموزش‌ها شامل آموزش تربیت جنسی در دوران کودکی و مهارت‌افزایی برای دوران نوجوانی است، به طوری که افراد بیاموزند چگونه در برابر محرک‌های جنسی و روابط با جنس مخالف، پاسخ منفی دهند.

عباسی عنوان کرد: عفت‌ورزی یا تنظیم رفتار جنسی و خویشتنداری

حجت‌الاسلام مهدی عباسی

در نشست تربیت مربی دینی، که در سالن جلسات مؤسسه علمی، فرهنگی دارالحدیث برگزار شد، با اشاره به ارائه الگوی تنظیم رفتار جنسی بر اساس مفهوم اسلامی عفاف اظهار کرد: مبانی و اصول برخی رویکردها با فرهنگ دینی و اسلامی، مطابق نیست؛ بر این اساس، ضرورت دارد الگویی برای تنظیم رفتار جنسی در سطح رفتار فردی و اجتماعی مبتنی بر آموزه‌های

شرایط اقتصادی و روان‌شناختی را ندارند، سبک زندگی مبتنی بر عفت‌ورزی را سرلوحه کار خود قرار دهند.

وی خاطر نشان کرد: فرد باید در سبک زندگی، عفت‌ورزی را رعایت کند. محور اول تنظیم روان‌شناختی رفتار جنسی است و فرد باید خویشتندار باشد. ویژگی، صفت یا سازه روانی را در خود تقویت کند تا بتواند در برابر محرک‌های جنسی مقاومت کند.

جنسی باید بر اساس الگوی اسلامی معرفی شود. الگوی اسلامی عفاف و خویشتنداری جنسی، مبتنی بر یک سری مبانی و اصول است؛ بنا بر این، این مبانی و اصول باید شامل هدف عفاف و سبک زندگی مبتنی بر خویشتنداری جنسی باشد.

وی با اشاره به راهبردهای تنظیم رفتار جنسی گفت: چارچوب مشخصی از دیدگاه اسلام برای ازدواج آسان و بهنگام وجود دارد. از دیدگاه اسلام، ارضای نیاز جنسی همراه

دینی ارائه شود.

وی خاطر نشان کرد: این بخش

باید شامل مبانی، اصول و راهکارها باشد و همچنین بتوانیم در مرحله دوم، این الگو را عملیاتی کنیم و ارائه این الگو را به شکل جذاب و قانع‌کننده داشته باشیم.

عضو هیئت علمی پژوهشکده اخلاق و روان‌شناسی اسلامی پژوهشگاه قرآن و حدیث ادامه داد: لازم است مبانی، اصول و راهکارها را بر اساس آموزه‌های اسلامی برای فرهنگ اسلامی طراحی

۸۵ درصد روایات باب طب سند ندارند

حجت الاسلام سید محمد کاظم طباطبایی، رئیس پژوهشکده علوم و معارف حدیث پژوهشگاه قرآن و حدیث در مصاحبه ای با خبرگزاری رضوی در مورد طب سنتی و یا طب اسلامی گفت: من با عنوان طب اسلامی، مخالف هستم. یعنی بنده نمی‌پذیرم که هدف دین و شریعت در در انداختن نظامی به عنوان نظام پزشکی باشد. نظام سلامت و پزشکی، هدف شریعت اسلام نبوده است. اگر هدف دین این باشد که نظام سلامت و پزشکی هم طراحی کند، پس باید در مورد تشخیص بیماری‌ها، علل امراض... دستورات عمل کامل داشته باشد که بیماری را چگونه می‌توان شناخت و درمان کرد (و حال این که در مرویات ما چنین چیزی نیست). اما مرحوم علامه طباطبایی عقیده دارند که وظیفه دین، هدایت است. پس مبنای ما این است که دین، متکفل هدایت است و لا غیر.

بین سنت و حدیث، تفاوت وجود دارد. سنت یعنی «ما صدر عن المعصوم علیه السلام» و حدیث یعنی «گزارش سنت». تفاوت حجیت در سنت و حدیث این است که سنت، چون واسطه نقل ندارد و در مقام مشافهه است، حجیت است؛ اما حدیث، چون واسطه در نقل دارد، حجیت بودنش به وثوق مخبرین است.

در مجموع در شیعه حدود چهارصد کتاب حدیثی داریم که از اعتبار یکسان برخوردار نیستند. اگر کسی

بخواهد وارد حوزه منابع حدیثی شیعه شود باید واقعاً منابع و مصادر حدیثی شیعه را بشناسد. بنا بر این اگر کسی بگوید من علاقه به طب اسلامی دارم و مثلاً کتاب «طب الاثمه» ابن بسطام را دیدم و از آن جا حدیث نقل کنم یا مثلاً در کتاب «الکافی»، فلان روایت طبّی هست و از آن جا روایت نقل کنم، این دو کتاب، خیلی باهم تفاوت دارند و اصلاً نمی‌شود به همه منابع حدیثی با یک حد اعتبار نگاه کرد.

عده‌ای آمدند نزد امام علی (ع) و گفتند که چرا شما محاسنتان را خضاب نمی‌کنید، در حالی که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: «همه، محاسن خود را خضاب کنند». امام علی علیه السلام فرمودند: پیامبر (ص) درد و جافرمودند محاسن را خضاب کنید: یکی در زمانی بود که آمدند مدینه و چون محاسن بلند و سفید، نماد یهودی‌ها بود، فرمودند همه، محاسن را خضاب کنند تا شباهت به یهودی‌ها نداشته باشید. مرتبه دوم در جنگ بدر بود که

حضرت فرمود برای رعب دشمن که سپاه اسلام، سپاه جوان به نظر بیاید، همه محاسن را رنگ کنند. در واقع، امام علی علیه السلام با این حدیث می‌فرمایند که این روایت، قضایای خارجی و شخصیه است، نه حقیقیه. یعنی مختص آن دو مورد بوده است و استحباب عمومی ندارد. ما در مؤسسه دارالحدیث يك مجموعه‌ای از روایات صحیح و غیر صحیح را جمع‌آوری کردیم. حدوداً شش هزار روایت غیر تکراری در حوزه طب داریم. البته فارغ از مستند بودن و یا نبودن و یا درست و غلط بودن این روایات. یعنی شش هزار روایت طبّی به صورت کلی در حوزه طب موجود است. از این شش هزار روایت طبّی، حدود پانزده درصدش سند دارند. یعنی کمتر از هزار روایت است که سند دارد باز هم فارغ از سند معتبر و غیر معتبر؛ بلکه به صورت عمومی، کمتر از هزار روایت طبّی سنددار داریم. پس نزدیک به ۸۵ درصد روایات باب طب اساساً سند ندارند. از این تعداد کمتر از هزار روایت حدود

پنج درصد، سند صحیح دارند. یعنی از کل روایات پزشکی کمتر از پنج درصد آن، سند معتبر دارد و معمولاً این احادیث هم در کتاب «الکافی» است. این پنج درصد هم عموماً در مورد خواص خوراکی‌ها هستند، یعنی نه در تشخیص بیماری فایده‌ای دارد و نه در درمان آن. اگر بخواهیم سند محور بحث کنیم، به این تعداد روایت بیشتر نمی‌رسد.

البته ما راه‌هایی غیر از سند هم برای اعتبارسنجی روایات طبّی داریم. در مورد گستره روایات پزشکی ما روایات متنوع در مورد درمان امراض، بسیار کم داریم و اتفاقاً در مجموع روایات، اندک‌ترین روایات در مورد درمان است و بیشتر روایات در باب خواص خوراکی‌ها و یا دستورهای عمومی سلامتی و پیشگیری از درمان است. یعنی در روایات ما از شش هزار

روایتی که موجود است اگر بخواهیم روایات معتبری را که به بحث درمان امراض مربوط است جدا کنیم، کمتر از یک درصد است؛ یعنی کمتر از شصت روایت در حوزه درمان داریم. حالا مشاهده می‌کنید که چرا بنده می‌گویم ما طبّ اسلامی نداریم! چون وظیفه دین، این نیست که بیاید درمان جسم مردم را به عهده بگیرد.

برگزاری نشست علمی نقد و بررسی کتاب‌های «قرآن‌شناسی امامیه در پژوهش‌های غربی» و «تفسیر امامیه در پژوهش‌های غربی»

نشست علمی نقد و بررسی کتاب «قرآن‌شناسی امامیه در پژوهش‌های غربی» و کتاب «تفسیر امامیه در پژوهش‌های غربی» در تاریخ ششم شهریور با حضور دکتر محمدکاظم

قرآن و حدیث گفت: کتاب‌های «قرآن‌شناسی امامیه در پژوهش‌های غربی» و «تفسیر امامیه در پژوهش‌های غربی» حاصل ایده اولیه ای است که دکتر علی راد حدود سال ۱۳۹۳ در

در نهایت، در قالب کتاب ارائه گردد. او ادامه داد: تلاش کردم تمام آنچه را در غرب از آغاز دوران فعالیت‌های آکادمیک غربی‌ها در باره اسلام‌شناسی و به طور خاص در مورد نگاه شیعه به

رحمتی، دکتر محمدکاظم شاکر و آقای محمدعلی طباطبایی، پژوهشگر پژوهشگاه قرآن و حدیث در سرای اهل قلم خانه کتاب برگزار شد.

پژوهشگاه قرآن و حدیث مطرح کردند. با نظر مساعد مسئولان پژوهشگاه، قرار بر این شد که در قالب طرح پژوهشی، مجموعه تمام کارهایی که در غرب در باره تفسیر امامیه شده بررسی کند تا از بین آنها بهترین‌ها به فارسی ترجمه شود و در فرصتی، نقد و ارزیابی شوند

قرآن و مقوله تفسیر انجام شده، جمع آوری، مطالعه و گزارش‌هایی تهیه کنم و آنهایی را که به لحاظ کیفیت بهتر بودند، انتخاب کنم و به دست مترجمان بسپارم. وقتی به مجموعه آثار غربی‌ها در این حوزه مراجعه کردم، با توجه به شناختی که از اسلام‌پژوهی

Photo: Reza Dashti
WWW.IBNA.IR

غربی‌ها داشتیم، به این نتیجه رسیدم که در حوزه تفسیر امامیه و اسلام‌شناسی امامیه در غرب، آن حد از کیفیت علمی که در کارهای دیگر غرب می‌بینیم، وجود ندارد.

طباطبایی افزود: در بازه یک قرن، کار جدی‌ای در مورد تفسیر امامیه صورت نگرفته است. دلیل مستقیم این کم‌کاری، این بوده که در غرب اصلاً توجه خاصی به امامیه نبود. از میانه قرن بیستم به بعد کم‌کم کارهایی جدی شروع می‌شود. وقوع انقلاب در دهه هفتاد قرن بیستم محرک

قوی‌ای برای روی آوردن تعداد بیشتری از اسلام‌شناسان غربی و پژوهشگران به شیعه شد. از اواخر قرن بیستم به بعد، دیگر کیفیت کارها به حدی می‌رسد که قابل توجه می‌شود. با ورود به قرن بیستم، موج بزرگی از غربی‌ها برای پرداختن به کارهای شیعیان شروع به فعالیت می‌کنند. از سال ۲۰۰۵ به بعد، شاهد انتشار حداقل

یک مقاله یا کتاب در این باره به یکی از زبان‌های غربی هستیم. در این سال‌ها مجموعه تولیدات غربی‌ها در این حوزه به اندازه کل ۱۶۰ سال قبل است.

او فرایند ۱۶۰ ساله را به سه دوره تقسیم کرد و گفت: دوره اول، اوایل قرن بیستم است؛ دوره‌ای که اسم آن را دوران «ادبیات جدلی» می‌گذارم. اگر کسی از غربی‌ها به سراغ کارهای شیعه آمده، نگاه جدلی قرن هجدهم و نوزدهم را در کارهایش می‌بینیم. اصلاً عجیب نیست که یک نویسنده در آن فضا به صورت آشکار، ضدّ

الهیات اسلامی مطلب بنویسد. این نوع ادبیات تا سال ۱۹۳۰م ادامه پیدا می‌کند و به لحاظ علمی، هیچ ارزشی ندارد. از سال ۱۹۳۰م به بعد، فضا کمی عوض می‌شود و به جای ادبیات جدلی، یک نوع نگاه «فرقه‌نگرایانه» به این مقوله پیدا می‌شود. این نگاه تا میانه قرن بیستم ادامه پیدا می‌کند. در میانه قرن بیستم کسانی پیدا می‌شوند که تخصص آنها «شیعه‌پژوهی» است و مانند گذشته، شیعه به عنوان یک فرقه بی‌اهمیت دیده نمی‌شود. در این دوران کسانی هستند که خود را وقف

قرآن کریم - سنگاپور

شیعه‌شناسی می‌کنند.

وی ادامه داد: در مجموعه کار غربی‌ها خودآگاه یا ناخودآگاه، دو موضوع اصلی پیش‌زمینه کار آنها قرار می‌گیرد؛ مسئله تحریف و سبک خاص شیعیان در تفسیر است که غربی‌ها به عنوان تفسیر باطنی از آن توصیف می‌کنند. کتاب «قرآن‌شناسی امامیه» ده مقاله را در بر می‌گیرد و جلد دیگر به تفسیر امامیه اختصاص دارد که چهارده مقاله در بردارد. این مقاله‌ها آخرین آثار غربی‌ها در این زمینه هستند و همه برای قرن بیست و یکم هستند و

شاید یکی از مقاله‌ها برای قرن بیستم باشد. پرداختن غربی‌ها به موضوع تفسیر امامیه، کاملاً تخصصی شده و ارزش دارد به سراغ آخرین کارهای آنها برویم و آنها را به فارسی برگردانیم.

در ادامه این نشست، محمدکاظم شاکر با بیان این‌که کارهای خاورشناسان در دوره اخیر برای جامعه علمی اسلامی خوب و مبارک است، گفت: شاید برخلاف فعالیت‌های دین‌پژوهی در غرب که نهاد کلیسا و دین در دوره قرون وسطا انجام می‌دادند و بیشتر جنبه جدی و کلامی و

رنگ و بوی مذهبی داشتند، در دوره بعدی، توسط نهاد دولت انجام می‌شد که با اغراض سیاسی و منافع اقتصادی به جامعه اسلام نگاه می‌کردند. در دوره جدید جریان قرآن‌پژوهی در غرب، دیگر به صورت قدیم نیست؛ بلکه به عنوان یک جریان در مراکز آکادمی قرار دارد و این مراکز، قوانینی نوشته یا نانوشته دارند. در دوره اخیر

قرآن‌پژوهی، سنت پژوهی و... به صورت روشمند انجام می‌شود؛ یعنی در هر موضوعی موظف هستید روش آن علم را رعایت کنید. روشمند بودن، لزوماً به معنای درست بودن نیست؛ اگر در هر موضوعی حرف می‌زند، خودشان را موظف می‌دانند در چهارچوب آن علم حرف بزنند.

وی ادامه داد: ما خیلی از مسائل و شاخه‌های علمی را به امری به نام «اعتقاد» پیوند می‌زنیم. ما باید یک بازنگری اساسی در مورد موضوعات مختلفی همچون سیره، شخصیت

امامان و پیامبران انجام دهیم تا بینیم به چه چیزهایی اعتقاد داریم تا بفهمیم این اعتقادات از کجا آمده اند و آیا این اعتقادات، ریشهٔ عقلانی دارند یا خیر! تاریخ‌گذاری‌ها و نقد ادبی که در این کتاب آمده برای ما بسیار مفید است و پژوهش‌های ما را در مسیر بهتری قرار می‌دهد.

شاکر در نقد کتاب گفت: متن ترجمه شده را با متن اصلی تطبیق دادم. من با مترجم کتاب مخالفم که شیوایی را فدای وفاداری به متن کردند. در چنین متن‌هایی که دانشجوی لیسانس علوم قرآن می‌خواهد بداند خاورشناسان در بارهٔ تفسیر شیعه چه می‌گویند، باید

مخاطب را در نظر بگیریم. مخاطب این گونه کتاب‌ها دانشجویان هستند و چه قدر می‌توانند این متن را راحت بخوانند. خود من این مقالات را به سختی خواندم. حتی چندین بار یک متن را خواندم تا متوجه ترجمه شدم. با این حال، خواندن بعضی از مقالات، ساده بود. همچنین بهتر بود برای هر کتاب، یک مقدمهٔ جدا از طرف یک فرد متخصص که اهل طبقه‌بندی، گزارش و تحلیل باشد، نوشته می‌شد. محمّد کاظم رحمتی، از دیگر سخنرانان این نشست گفت: یکی از معایب این کتاب، نداشتن مقدمهٔ خوب است؛ چرا که مخاطب نمی‌تواند

به یک دسته‌بندی مشخص از مقالات برسد و مقالات را خوب فهم کند. همچنین تعدادی از مقالات این کتاب از نظر محتوا ایراد دارند که فهم آن را برای مخاطب دشوار می‌کنند. با این وجود، ویراستاری یک دست کتاب، نشان دهندهٔ قلم واحدی است که در کل کتاب به کار برده شده است. برای این کار، زحمت فراوانی کشیده شده چراکه متن‌های این چینی، دشواری‌های خاص خود را دارند. سامان دادن این مجموعهٔ یک دست، نشان از توانمندی پدیدآورندگان اثر دارد.

انتشار شماره ۸۳ فصل نامه علمی - پژوهشی «علوم حدیث»

فصل نامه علمی - پژوهشی «علوم حدیث» به مدیر مسئولی و سردبیری حضرت آیت الله ری شهری در آخرین

واکاوی نص‌گرایی در اندیشهٔ علامه محمّد باقر مجلسی؛ ناسازگاری عدد و معدود در روایات با تأکید بر روایت مکارم

در جرح و تعدیل روایان از دیدگاه اهل سنت؛ تأملی در روایات نکوهش عبدالله بن عباس در برخی منابع متقدم

شمارهٔ خود. که به بهار ۹۶ اختصاص دارد،، با شش مقاله حدیثی منتشر شد که عبارت‌اند از:

اخلاق انبیا؛ واکاوی تأثیر باورهای کلامی بر فهم حدیث و آسیب‌های آن؛ تحلیل انتقادی مدخلیت بدعت

شیعی؛ نقد و بررسی رابطهٔ میان غلو و جعل در کتاب «الموضوعات فی الآثار و الاخبار».

انتشار ترجمه روان «الکافی» به زودی

حجت الاسلام و المسلمین سید محمد کاظم طباطبایی، از انتشار ترجمه روان بخش «اصول الکافی» در پژوهشکده علوم و معارف حدیث خبر داد و گفت: مترجم این اثر را، آقای حمیدرضا شیخی است که چهار جلد «اصول کافی» را در بر می‌گیرد.

حدیث در پژوهشگاه قرآن و حدیث اظهار داشت: ترجمه روان «اصول الکافی» شامل متن اصول کافی به همراه ترجمه آن به زبان فارسی است که اکنون برای انتشار آماده است و در آینده‌ای نزدیک به چاپ می‌رسد.

وی خاطر نشان کرد: توضیحاتی در زمینه شرح برخی عبارات مشکل و روایات، به صورت پی‌نوشت در پایان هر جلد این اثر نیز ذکر شده است.

ایشان با اشاره به تصحیح، تحقیق و انتشار متن کتاب «الکافی» طی سال‌های گذشته از سوی گروه پژوهشی احیاء و تصحیح متون پژوهشکده علوم و معارف

وی با بیان این که کتاب «الکافی» شامل روایاتی در زمینه اصول و فروع دین است تصریح کرد: محمد بن یعقوب بن اسحاق کلینی، جمع‌آوری این روایات را بر عهده داشته و جزء مهم‌ترین کتاب‌های حدیثی شیعه است. دارالحدیث با استفاده از

نسخه‌های مختلف، این کتاب را مورد تحقیق و تصحیح قرار داده است که سال‌ها قبل در پانزده جلد منتشر شده است. اکنون ترجمه چهار جلد اول این مجموعه، آماده عرضه به علاقه‌مندان و محققان است.

برگزاری نشست علمی نقد کتاب «درآمدی بر زبان‌شناسی تطبیقی قرآن و تورات»

در ابتدای این نشست، آقای حیدر عیوضی، نویسنده کتاب «درآمدی بر زبان‌شناسی تطبیقی قرآن و تورات» و پژوهشگر پژوهشگاه قرآن و حدیث، به تبیین کتاب پرداخت. ایشان گفت: به رغم شور و شوق فراوانی که عالمان مسلمان تا قرن پنجم در زبان‌شناسی قرآن داشتند، از قرن ششم، فعالیت‌های نوآورانه زبان‌شناختی در عالم اسلام، متوقف شد و عالمان متأخر، از آن پس به بازگویی آرای گذشتگان اکتفا کردند و آن وضعیت تا امروز ادامه یافته است.

وی افزود: این رکود علمی در چند قرن اخیر، مخصوصاً به این دلیل

اهمیت ویژه می‌یابد که از حدود قرن هجدهم در غرب تلاش گسترده‌ای برای زبان‌شناسی تطبیقی تورات عبری آغاز شده و تا امروز ادامه یافته است. با آغاز قرن نوزدهم میلادی در جهان غرب، قاموس‌نگاری تورات عبری به کلی با روش سنتی آن تفاوت یافت.

پژوهشگر پژوهشگاه قرآن و حدیث در ادامه با اشاره به آشنایی اروپاییان با زبان‌های شرقی و مخصوصاً سامی در کنار نگاه تاریخی آنها به زبان اظهار داشت: بر خلاف نگاه الهیاتی که تا پیش از آن حاکم بود، باعث شد که جریان کاملاً جدید و متفاوتی در غرب رشد کند.

بسیاری از پژوهشگران این حوزه تا حدود پانزده زبان را مسلط بودند و با این روش به زبان پژوهی تورات پرداختند. شاخص‌ترین چهره این جریان که گزنیوس بود، حتی پس از مرگش هم کارش متوقف نشد و سایر پژوهشگران تا همین امروز دستاوردهای او را ادامه می‌دهند.

ایشان افزود: از دیگر ویژگی‌های آثار غربیان در این زمینه این است که کاملاً به‌روز عمل می‌کنند؛ به‌گونه‌ای که در هر ویرایش جدید از کتاب‌هایشان جدیدترین یافته‌ها در حوزه کتیبه‌های باستانی را لحاظ می‌کنند. ویژگی دیگر کارهای آنها، انجام پژوهش‌ها به صورت کار

گروهی است؛ به این صورت که در یک موضوع مشترک، متخصصان از رشته‌های کاملاً متفاوت گرد هم می‌آیند. همه این ویژگی‌ها می‌تواند الگویی برای ما در حوزه قرآن پژوهی باشد.

پژوهشگر پژوهشکده تفسیر اهل بیت (ع) در ادامه گفت: این کتاب، به طور عینی نشان می‌دهد که چگونه می‌توان از این دستاوردها در واژه پژوهی قرآن استفاده کرد. محتویات این کتاب متشکل از دو بخش اصلی است: یکی مبانی نظری و دستگاه انتقادی که در آن پیشینه مباحث زبان شناسی قرآن و تورات در عالم اسلام و جهان غرب بیان شده و مقایسه‌ای میان این دو صورت گرفته است تا مشخص شود که نقاط ضعف قرآن پژوهی

قرآن به کمک ما می‌آید.

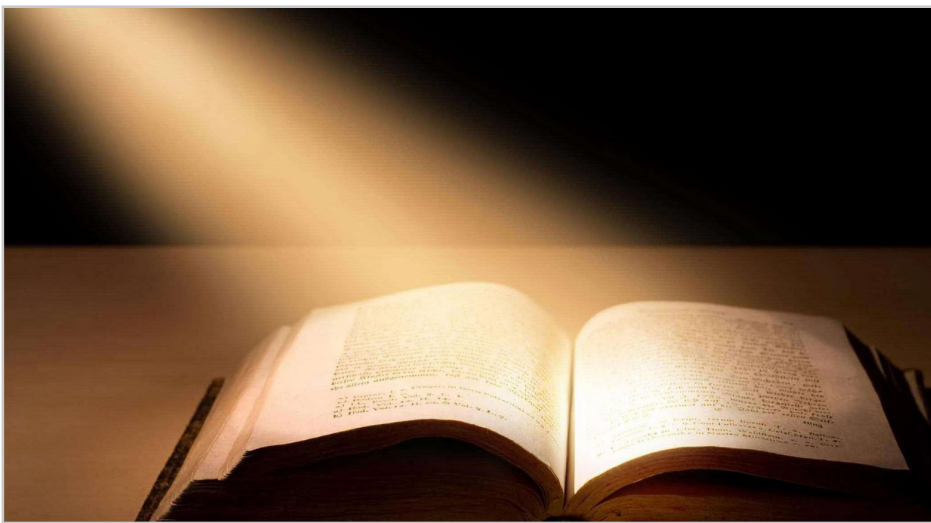
در ادامه این نشست، دکتر فاطمه توفیقی اظهار داشت: من بسیار خوش‌وقت شدم از این‌که دیدم چنین اثری با راهنمایی دکتر آذرنوش به صورت بسیار محققانه‌ای تهیه و منتشر شده است. دقت نظر آقای عیوضی در کنار آشنایی او با زبان‌های عبری، عربی، آلمانی و انگلیسی، باعث شده است کتاب ایشان کار بسیار خوبی از آب دربیاید.

دکتر توفیقی با اشاره به وضعیت قرآن پژوهی در جامعه علمی کنونی گفت: در شرایطی که قرآن، ارجاعات بسیار زیادی به کتاب‌های مقدس پیش از خود دارد و با این‌که مسلمانان همیشه تعامل زیادی با یهودیان و مسیحیان داشته‌اند،

مستقیماً به سراغ تورات رفت. بنا بر این، من از انتشار چنین کتابی بسیار خرسندم.

ایشان افزود: این کتاب این شاء الله جریان‌ساز خواهد شد. از محاسن این کتاب، دقت نویسنده در نگارش این اثر است که من هیچ موردی از اغلاط املائی در آن نیافتم، نه تنها در نگارش فارسی که حتی در لغات انگلیسی، آلمانی و عبری؛ مخصوصاً در حروف عبری که اشتباه در آن بسیار آسان رخ می‌دهد و این نشان‌دهنده دقت خود نویسنده و دست‌اندرکاران تهیه این کتاب است.

وی ادامه داد: همچنین امتدادی نویسنده در ارجاعات ستودنی است؛ چون تمام مواردی را که از منبعی نقل کرده، با ارجاع

امروز ما در مقایسه با زبان شناسی تورات در جهان امروز چیست. بخش دوم کتاب، نمونه‌های عینی از ریشه‌شناسی سی واژه قرآنی است که نشان می‌دهد این دانش زبان شناسی جدید چگونه در فهم

متأسفانه در اکثر اوقات، عالمان مسلمان خودشان را از مراجعه به کتاب‌های مقدس پیشین بی‌نیاز دانسته‌اند؛ هرچند در این میان، استثناهایی مانند علامه بلاغی داریم که با تسلط بر زبان عبری،

دقیق است. حُسن دیگر این اثر، این است که بخش اولش، مبادی نظری و دستگاه انتقادی، اطلاعات بسیار زیادی به خواننده در باره تاریخچه این علم می‌دهد. در بخش دوم هم تحلیل‌های بسیار

خوبی ارائه شده است.

دکتر فاطمه توفیقی با بیان پیشنهادهایی در خصوص ویراست‌های بعدی کتاب گفت:

می‌توان این کتاب را به صورت یک فرهنگ واژه‌شناسی قرآن درآورد و این‌که باید مشخص شود که هر کدام از واژگان دخیل در قرآن از چه مسیری به قرآن رسیده‌اند؛ زیرا در برخی موارد، تنها به ذکر این نکته اکتفا شده که ریشه یک کلمه، عبری است، اما گفته نشده که آن واژه چگونه از عبری به عربی رسیده است. مثلاً در بسیاری از مواقع این واژگان از زبان‌های سریانی یا حبشی گذشته‌اند تا به عربی رسیده‌اند. پیشنهاد دیگر، که شاید جزء رسالت‌های این کتاب هم نبوده است، این است که معلوم شود این تلاش‌ها عملاً در عرصه تفسیر و الهیات چه کمکی به ما می‌کند. این مطالعات به ما کمک می‌کند که بفهمیم جامعه عصر نزول چه قدر متکثر بوده و قرآن به زبان همان مردم سخن گفته است.

دکتر مرتضی کریمی‌نیا از دیگر ناقدان کتاب گفت: در ابتدا به آقای عیوضی بابت انتشار این کتاب تبریک می‌گویم؛ اما در خصوص جایگاه این کتاب در زبان‌شناسی باید گفت که مهم‌ترین تفاوت میان زبان‌شناسی قرآنی سنتی و زبان‌شناسی مدرن، این است که در جهان سنتی، این تلقی وجود داشت که گویی واژگان قرآن، فراتر از زمان و مکان هستند و پیش از کاربردشان در قرآن، هیچ تحوّل زبانی‌ای در

آنها اتفاق نیفتاده است. حتی چنین تلقی می‌شد که جغرافیاهای مختلف، تأثیری بر کلمات قرآن نداشته‌اند. در حالی که کاملاً طبیعی است که واژگان در تمام زبان‌ها دچار تحوّل شوند و همچنین از زبانی به زبان دیگر منتقل شوند. چنان‌که همین امروز زبان فارسی هم مملو از واژگان غیرفارسی است. یکی از اقتضاهای آن دوران، سیطره نقل بوده است؛ یعنی در آن دوران، معمولاً سخنان گذشتگان مانند میراثی بود که حفظ آن، اهمیت فراوانی داشت و کمتر کسی به نقد دیدگاه گذشتگان می‌پرداخت، مگر در مواردی که به دلایل فرقه‌ای این نقدها اهمیت می‌یافت.

ایشان افزود: علاوه بر این، نگاه الهیاتی در زبان‌شناسی سیطره داشت و تاریخت امور زبانی، نادیده گرفته می‌شد. تصوّر‌ها از تاریخ زبان، حالت افسانه‌وار داشت و تصوّر می‌شد که هر زبان جدید، ناگهان در یک نسل جدید سر برآورده است. البته این تصوّر‌ها خاص مسلمانان نبود و در جهان سنتی، همه چنین می‌اندیشیدند؛ اما از زمان رنسانس به این سو، رشته باستان‌شناسی شاخه‌ای به نام باستان‌شناسی کتاب مقدس پیدا کرد که وظیفه‌اش یافتن سرخ‌های واقعی برای روایت‌های تاریخی تورات بود. این یافته‌ها تحولات دین‌شناسی بسیار بزرگی در غرب پدید آورد؛ برای مثال چنان‌که با کشف طومارهای بحرالمیت اتفاق افتاد. به این ترتیب، زبان‌شناسی هم متحوّل

شد و از آن زمان به بعد، نگاه تاریخی یافت و به این کشفیات، توجه نشان داد. راه نرفته ما در زبان‌شناسی قرآن، همین است. این کار شاید صد سال دیگر جواب بدهد؛ ولی راهی است که ناگزیریم آن را طی کنیم. در این زمینه هم متأسفانه غربیان پیش‌گام بوده‌اند و کشفیات مهمی در باستان‌شناسی عربستان انجام داده‌اند که منجر به کشف کتیبه‌های مهمی در آن مناطق شده است. حتی نسخه‌های کهن قرآنی، که بعضاً واژگان قرآن را با مترادفاتشان جایگزین کرده‌اند، سندهای مهمی برای فهم واژگان مبهم قرآن هستند. بنا بر این، خیلی خوش‌حالم که چنین اثری به بازار پژوهش ما عرضه شده و دانشجویان و پژوهشگران ما از این پس می‌توانند بر اساس یک اثر کاملاً علمی با این رشته مواجه باشند.

دکتر آذرتاش آذرنوش از استادان راهنمای این کتاب در دفاع از تألیف کتاب گفت: آن‌قدر از این کتاب تعریف کردند که دیگر لزومی برای دفاع نیست. من از سی سال پیش در دانشکده الهیات دانشگاه تهران که درس مفردات قرآن را تدریس می‌کردم، پژوهش در ریشه‌شناسی قرآن را در ایران شروع کردم؛ اما حتی امروز هم همچنان به کار در این زمینه نیاز داریم. حتی ساده‌ترین کلمات قرآن نیاز به چنین کاری دارند؛ زیرا در طی زمان، معنای اولیه بسیاری از واژگان قرآنی دچار تحوّل شده و مثلاً به قرن سوم یا چهارم که رسیده، معنایی کاملاً

متفاوت برای آنها در قاموس‌ها ثبت شده است. واژه‌شناسی تاریخی به ما کمک می‌کند که بر این مشکل فائق آییم. در ایران، تنها کسی که در این زمینه کتاب نوشته بود، مرحوم هدایت بود. برای مثال، ما هنوز نمی‌دانیم کلمه «صبغة الله» در قرآن به چه معناست؛ اما من اصرار دارم که این عبارت را نباید «رنگ خدا» ترجمه کرد؛ درحالی‌که این ترجمه در جامعه ما غالب است. **ایشان افزود:** یکی از کارهایی که آقای عیوضی در این کتاب پیشنهاد کرده‌اند، انجام پژوهش‌های دسته‌جمعی است. من بارها و بارها تقاضا کرده‌ام که باید از یک گروه بیست و چند نفره بخواهیم که گرد هم بیایند که تخصص‌های مختلف داشته باشند تا بتوانیم به معانی کلمات قرآن، اندکی نزدیک شویم. هر کلمه، درست مثل یک انسان، تحولاتی داشته است. برای مثال، بیشتر کلمات امروزی در اصل دارای معنایی مادی و عینی بوده‌اند و طی تحولات چنددهه‌زارساله، معانی غیرمادی جدیدی یافته‌اند. مثل ریشه حکم که در اصل به معنای ابزار نکه داشتن اسب بوده است و بعد از این طریق معانی غیرمادی پیدا کرده است. نمونه بارز آن، کلمه «استنباط» است که ظاهراً نزد ما معنای مادی ندارد؛ اما در اصل به معنای آب کشیدن از چشمه است.

وی در ادامه اظهار داشت: اما انتقاد من از خودم و آقای عیوضی در این کتاب این است که بخش اول آن، حالت روایی دارد. من

سه بار این کتاب را خوانده‌ام و احساس می‌کنم که لحن آن در بخش اول، بیشتر حالت تدریس دارد تا حالت پژوهش. شاید لازم نبوده به شرح حال گزنیوس و امثال او پردازیم؛ گویی داریم در جای نامناسبی حرف‌های بسیار مهمی می‌زنیم. شاید بگویید چنین حرف‌هایی در این جا لازم است تا خواننده با تاریخچه این بحث آشنا شود.

دکتر آذرتاش آذرنوش ادامه داد: البته انتقاد شدید ایشان از آثار کلاسیک خودمان بسیار به جاست. از قرن ششم به بعد، لغت‌شناسی ما سترون شد و به یک دور و تسلسل پایان‌ناپذیر گرفتار شد. تنها راه ما برای برون‌رفت از این مشکل هم این است که به سراغ شیوه‌های جدید برویم.

وی گفت: این کتاب به قدری غنی و پر بار است که به آسانی نمی‌توان از آن انتقاد کرد. خیلی کار جدی‌ای است و البته باعث افتخار و خوش‌حالی من است که در این کار همکاری داشته‌ام؛ اما یک انتقاد به این کتاب این است که معیار‌گزینش واژگان مشخص نشده است و دل‌خواهی به نظر می‌رسد. به نظر من معیار این‌گزینش باید پیامدهای تفسیری باشد، چنان‌که خانم توفیقی هم گفتند. این تنها انتقادی است که من توانستم بر کتاب بیایم. این گام اول در بیابانی است که سر و ته آن پیدا نیست. برای چنین کاری، نیاز به تسلط بر زبان‌های بسیاری است و آموختن

آن برای امثال شما آسان است. ما برای دفاع از فرهنگ و دین خودمان، ناچاریم همان کاری را بکنیم که اروپایی‌ها کردند. استعمار پنهانی هنوز در حال کار برای تیشه زدن به ریشه ماست. ما ناچاریم در مقابل اینها با حربۀ خودشان به جنگشان برویم. دیگر با منابعی مثل «لسان‌العرب» و «تاج‌العروس»، راه به جایی نمی‌بریم. متأسفانه این کار به سادگی صورت نمی‌پذیرد. زمانی در مقابل چنین کارهایی مقاومت‌های زیادی می‌شد؛ اما امروز فرصت خوبی فراهم شده است و من به آقای عیوضی تبریک می‌گویم که گام اول را در این مسیر برداشته‌اند.

پس از پایان سخنان ناقدان، جمعی از حاضران، پرسش‌هایی را در زمینه زبان‌شناسی قرآن مطرح کردند و استادان حاضر به پرسش‌ها پاسخ گفتند.

لازم به یادآوری است نشست نقد کتاب «درآمدی بر زبان‌شناسی تطبیقی قرآن و تورات» از آثار پژوهشگاه قرآن و حدیث، با حضور دکتر آذرتاش آذرنوش، دکتر مرتضی کریمی‌نیا و دکتر فاطمه توفیقی و آقای حیدر عیوضی نویسنده کتاب، و همچنین پژوهشگران و دانشجویان در تاریخ بیست و دوم شهریور ۹۶ در سرای اهل قلم تهران برگزار شد.

دانشگاه
قرآن و
حدیث

رویکرد مؤسسه دارالحدیث در توجّه به عمومی سازی معارف اهل بیت (ع)

آقای خوراکیان نیز در این نشست، از برقراری این تعامل ابراز خشنودی کرد و علاقه خود را برای برگزاری جلسات منظم و کارشناسی تر ابراز نمود.

وی با اشاره به تولید محصولاتی نظیر تیزرهای روایت زندگی و حکایت زندگی، سامانه ها و نرم افزارهایی نظیر شهر حدیث و حدیث روز و ربات حدیثی تلگرام، رویکرد مؤسسه در توجّه به عمومی سازی معارف اهل بیت (ع) را قابل تقدیر دانست.

معاون محتوایی مرکز ملی فضای مجازی، هدف از سفر خود را شکل گیری یک نظام ارتباطی بین

زیرمجموعه های آن نظیر دانشگاه و پژوهشگاه قرآن و حدیث پرداخت و سپس گزارشی از اقدامات صورت گرفته در معاونت فرهنگی در حوزه های محصولات چندرسانه ای، فرآوری اطلاعات و منابع فیزیکی و دیجیتالی منتشر شده ارائه کرد.

در ادامه، مدیر کل فناوری اطلاعات و ارتباطات مؤسسه نیز گزارشی از اقدامات فناورانه در حوزه محتوا با تکیه بر محصولات تولیدشده ارائه کرد و به جوایز و افتخارات و بازخوردهای مطلوبی که از سوی مخاطبان به دست آمده است، اشاره کرد.

علی صادقی معین تصریح کرد:

معاون محتوایی مرکز ملی فضای مجازی، پس از آشنایی با فعالیت های مؤسسه دارالحدیث گفت: رویکرد این مؤسسه در توجّه به عمومی سازی معارف اهل بیت در سطح وسیعی از علاقه مندان برای دسترسی به این محتوای غنی، قابل تقدیر است.

امیر خوراکیان، معاون محتوایی مرکز ملی فضای مجازی و هیئت همراه در نشستی که در تاریخ سوم مردادماه در سالن جلسات مؤسسه دارالحدیث برگزار شد، با رئیس مؤسسه دارالحدیث و معاون فرهنگی و هنری، دیدار و گفتگو کرد.

مرکز ملی فضای مجازی و مؤسسه ها و مراکز خاص برای تولید محتوا اعلام کرد.

وی ابراز امیدواری کرد، با طرح

رویکرد مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث، اهتمام بیشتر به مقوله به اشتراک گذاری و کاربردی سازی دانش است.

حجت الاسلام محمدتقی سبحانی نیا پس از ابراز خرسندی از حضور میهمانان، ابتدا به معرفی اجمالی از مجموعه دارالحدیث و

حمایتی‌ای که به کمک سایر نهادهای مرتبط در حال پیگیری است، بتواند در آینده، تسهیلاتی برای تولیدکنندگان محتوا در نظر بگیرد.

وی از آمادگی این مرکز برای همکاری با مؤسسه دارالحدیث و مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث، خبر داد و گفت: در خصوص تهیه سند نقش‌آفرینی

حوزه و نهادهای وابسته در زمینه تولید محتوا در فضای مجازی و نیز تهیه سند ملی آموزش مجازی نیز همکاری‌های جدی بین دو نهاد صورت گیرد.

آیت الله ری شهری، رئیس مؤسسه علمی. فرهنگی دارالحدیث، گفت: این مؤسسه، آماده همکاری با مرکز ملی فضای مجازی بر اساس محورهای

مورد دغدغه نظام جمهوری اسلامی است.

گفتنی است، آقای سعید مشهدی، ریاست نظام صنفی رایانه‌ای استان قم و دکتر بهروز مینایی، رئیس هیئت مدیره بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای کشور، آقای خوراکیان معاون محتوایی مرکز ملی فضای مجازی را در این دیدار همراهی کردند.

حجت الاسلام دکتر مهدی مردانی، برگزیده پنجمین جشنواره امام علی پژوهی

حجت الاسلام مهدی مردانی گلستانی با ارسال پانزده اثر پژوهشی به جشنواره بین المللی امام علی پژوهی در قالب دو کتاب و سیزده مقاله، حائز رتبه برتر گردید و جزو دوازده نفر برگزیده جشنواره در بخش داخلی انتخاب شد.

پنجمین جشنواره بین المللی امام علی پژوهی به همت مرکز تحقیقات امام علی (ع)، در تاریخ پانزدهم شهریور ۱۳۹۶ با حضور پژوهشگران و اندیشمندان داخلی و خارجی شامل کشورهای امریکا، افریقای جنوبی، هندوستان، پاکستان، عمان، لبنان، سنگال، افغانستان، عراق،

آذربایجان و... در سالن حکمت پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد.

در این جشنواره، ۲۵۰ اثر در قالب کتاب، مقاله، رساله و طرح پژوهشی به دبیرخانه جشنواره ارسال شد که در این میان، حجت الاسلام و المسلمین دکتر مهدی مردانی (گلستانی) عضو هیئت علمی دانشگاه قرآن و حدیث با پانزده اثر پژوهشی، جزو برگزیدگان بخش داخلی شد و با مقاله «گونه پژوهی نقدهای علامه شوشتری بر شارحان نهج البلاغه» حائز جایزه جهانی امام علی (ع) گردید.

معاونت
فرهنگی
و هنری
مؤسسه

بازآفرینی متون تخصصی حدیثی و دینی برای مخاطب عام

حجت الاسلام دکتر محمدتقی سبحانی‌نیا در دیدار جمعی از علما و مبلغان کشور نیجریه در سالن جلسات مؤسسه دارالحدیث اظهار کرد: حدود ۲۲ سال از فعالیت رسمی مؤسسه می‌گذرد. این مؤسسه در طول این سال‌ها با سرعت توسعه پیدا کرده و به جایگاه مطلوب علمی رسیده است.

وی خاطر نشان کرد: بخشی از مؤسسه دارالحدیث، شامل دانشگاه قرآن و حدیث است که در این دانشگاه در دو بخش حضوری و مجازی، پذیرش دانشجویان در سه مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری صورت می‌گیرد. معاون فرهنگی و هنری مؤسسه دارالحدیث با

اشاره به آمار دانشجویان حضوری و مجازی دانشگاه گفت: در حال حاضر بیش از هزار و پانصد نفر دانشجویان در ساختمان مرکزی دانشگاه، پردیس در تهران، اصفهان و مشهد مشغول تحصیل هستند و بالغ بر سه هزار و پانصد دانشجویان در دانشگاه به صورت مجازی یا غیرحضوری تحصیل می‌کنند و از طریق اینترنت واحدهای خود را می‌گذرانند.

وی عنوان کرد: درصدد هستیم در بخش مجازی به چند زبان دوره‌های تحصیلی آماده شود تا

همه علاقه‌مندان به مکتب اسلام و اهل بیت (ع) بتوانند در رشته‌های علوم قرآن و حدیث از طریق غیرحضوری تحصیل کنند و به مدارج عالی برسند.

دارالحدیث حرکت و جریان علمی در حوزه علوم و معارف حدیث به ویژه در حدیث شیعه در ایران راه‌اندازی کرده است گفت: با توجه به این‌که در بین عالمان شیعه، فعالیت‌های تخصصی حدیث شیعه به صورت متمرکز در مقایسه با اهل سنت کم بود، مؤسسه دارالحدیث توانست این حرکت ارزشمند را ایجاد کند و اکنون به عنوان پیشتاز در عرصه حدیث شیعه، مشغول فعالیت علمی است.

معاون فرهنگی و هنری مؤسسه دارالحدیث خاطر نشان کرد: محققان و پژوهشگران در پژوهشکده‌های موجود در دارالحدیث، مسائل روز را مورد توجه قرار می‌دهند و در حوزه تخصصی دارای

پژوهش‌های مورد نیاز هستند. با کمک بخش بین الملل هم تعداد هم زیادی از متون تحقیق شده به زبان‌های مختلف، ترجمه شده است.

وی به همکاری در زمینه ترجمه آثار مؤسسه تأکید کرد و افزود: این فعالیت می‌تواند به عنوان کار مشترک یا همکاری بین کشور نیجریه و مؤسسه دارالحدیث صورت گیرد.

سبحانی‌نیا با بیان این‌که در بخش فرهنگی تلاش می‌شود آثار

سبحانی‌نیا با اشاره به ساختار پژوهشگاه قرآن و حدیث گفت:

در این پژوهشگاه، چهار پژوهشکده به صورت رسمی فعالیت دارند که شامل پژوهشکده‌های تفسیر، حدیث، کلام و اخلاق است. در طول بیش از بیست سال تاکنون پژوهشگاه قرآن و حدیث موفق شده بالغ بر ۳۵۰ عنوان کتاب منتشر کند. وی با بیان این‌که مؤسسه

دارالحدیث برای مخاطب عام بازآفرینی شود گفت: بسیاری از کتاب‌های پژوهشگاه تخصصی است و برای عموم مردم سودمند نیست؛ ولی با کمک نویسندگان شاخص برای مخاطب عام، بازآفرینی می‌شود تا متناسب با نیاز و توان علمی، آثاری نو اما با رویکرد دینی و اخلاقی تولید شود.

معاون فرهنگی و هنری مؤسسه دارالحدیث با اشاره به آثار کودک و نوجوان تولید شده گفت: در طول سه - چهار سال اخیر، پنجاه اثر برای کودکان و بیش از پنجاه اثر برای نوجوانان و جوانان تولید شده است که محتوای این آثار، برگرفته شده از کتاب‌های تخصصی و یا برگرفته از معارف دینی است.

ده نفر از علما و مبلغان کشور نیجریه در تاریخ پانزدهم شهریورماه پس از بازدید از کتابخانه تخصصی علوم حدیث، با معاون فرهنگی و هنری مؤسسه و سرپرست امور بین الملل مؤسسه دیدار کردند و به گفت‌گو پرداختند.

موانع کلیدی دینداری و اخلاق‌مداری در جامعه

حجت الاسلام والمسلمین محمّد تقی سبحانی نیا گفت: وقتی سخن از مشکلات عرصه فرهنگی و اخلاقی می‌شود، برخی چنین ادعا می‌کنند که این‌گونه سخن گفتن، همسویی با دشمن است، یا می‌گویند موجب دلخوشی بیگانگان و ناامیدی دلسوزان است. برخی هم تصور می‌کنند منفی‌بافی است و ندیدن نقطه‌های مثبت یا قسمت پُر لیوان در جامعه. برخی هم می‌گویند وقتی رهبر انقلاب همواره بر رویش‌های جدید انقلاب اشاره دارند، چرا باید ما ساز مخالف بزنییم؟

در پاسخ باید گفت: اولاً هر کس وظیفه‌ای دارد. اگر رهبری معظم از رویش‌ها می‌گوید، ده‌ها برابر به نقاط ضعف اشاره می‌کند و بارها در جلسات خصوصی و عمومی، اولویت‌ها را بر می‌شمرد، ارزش کار فرهنگی را به اوج می‌برد و ضرورت‌ها را بازگو می‌کند. یکی از اولویت‌های رهبر، امید دادن است؛ اما ایشان هیچ‌گاه به ضعف‌ها و وظایف افراد و نهادها بی‌توجه نبوده است؛ بله، چندین برابر به این عرصه

پرداخته است. به علاوه اگر برخی کارشناسان امور دفاعی، از چند حوزه دفاعی بر زمین مانده سخن بگویند و بخواهند مسئولان دفاع از مملکت را از نقاط ضربه‌پذیر آگاه کنند تا آن روزه‌ها پرشود و کاستی‌ها برطرف گردد، با انقلاب نظام دشمنی کرده‌اند؟ مگر دشمن از نقاط ضعف بی‌خبر است؟ این‌که فکر کنیم آنها بی‌خبرند و نباید نقاط ضعف بازگو شود، خامی و حماقت است.

در موضوع فرهنگی و دینی هم مسئله همین‌طور است. یک کشوری که از هر طرف در معرض تهاجم فرهنگی بی‌امان و همه‌جانبه قرار دارد، باید دائماً نقاط ضعف، رصد و برطرف شود، در غیر این صورت، عرصه را به دشمن خواهیم باخت.

در حوزه اخلاقی برخی رفتارهای اجتماعی پسرفت داشته‌ایم. عدم احترام به بزرگ‌تر، بی‌قانونی، فرار از قانون و چپاولگری و منفعت خود را بر منفعت جامعه ترجیح دادن، به وضوح ملموس است. چرا امروز احترام

و توجه به کهن‌سالان در بین جوانان، کم‌رنگ شده است؟ چرا طلاق رو به گسترش است؟ چرا آداب و رسوم ما در ازدواج و طلاق و حتی در مرگ‌های عزیزان نیز متحول شده است؟ و چرا تفاخر و تجمل‌گرایی، حرف اول را در بین عموم جامعه می‌زند؟

در حوزه فرهنگی نیز تحول یافته‌ایم. چرا سگ را به زندگی خود راه داده‌ایم؟ چرا سبک پوشش ما غربی‌تر از غرب شده و می‌شود؟ چرا فرهنگ اصیل و بومی خود را به فراموشی می‌سپاریم؟ چرا رنگ غربی به خود گفتن را افتخار می‌دانیم و به آن سبک زندگی، فخر می‌فرشویم؟ و چرا در برابر ناهنجاری‌های اخلاقی و رفتاری جامعه، بی‌تفاوت شده‌ایم؟

اینها را در مقایسه با بیست سال پیش گفتیم. چون بسیاری از این رفتارها در آن زمان یا نبود یا بسیار ناچیز بود، آشکار نبود و فاعلش از آشکارا رفتارکردن آن پرهیز داشت. این همه تحول رفتاری و اخلاقی، نشان از تحول در اخلاق و رفتار و فرهنگ اجتماعی ماست و حاکی از

آن است که سمت و سوی ما به سوی بی‌اخلاقی، غریزدگی و کم‌رنگ شدن اعتقادات و رفتارهای دینی است و این جهتگیری، به هیچ وجه امیدوارکننده نیست و چشم‌انداز خوبی را به ما نوید نمی‌دهد.

به نظر می‌رسد باید کاری کرد و روش خود را در اقدامات اخلاقی دینی و فرهنگی اصلاح کنیم و از تجربه کشورهای موفق بهره‌گیری کنیم.

من باورم این است که یکی از رموز موفقیت ما یا شاید تنها رمز موفقیت ما در حوزه فرهنگ و اخلاق و دیانت، در گرو رونق مساجد به معنی حقیقی کلمه است. باید انقلابی در نگاه ما و نگاه دولت‌مردان ما به مسجد پدید آید؛ ساخت مساجد زیبا، ساده، نظیف، در

دسترس، منظم، برنامه‌مند و برخوردار از کادر اجرایی توانمند و امام جماعتی که آموزش تخصصی برای این مسئولیت مهم دیده، رمز موفقیت ما در این حوزه است. با شعار غلط «مساجد باید مردمی باشد» مساجد را از دسترس مردم خارج کردیم

و مساجد قدیمی را هم از چشم و رو انداخته‌ایم. در حالی که می‌بینیم هر جا مسجدی خوب و از هر جهت کامل بنا شده است، آن مسجد، نقطه محوری یک محله یا منطقه شده و تأثیر اجتماعی عمیقی در منطقه برجای گذاشته است. اگر حاکمیت و دولت برای مسجد و دیانت جامعه مسئولیت بپذیرد و از این طریق اقدام کند، حتماً نتیجه مثبت آن را در جامعه آشکارا مشاهده خواهیم کرد.

یکی دیگر از موانع کلیدی دینداری و اخلاق‌مداری در جامعه، رزق و روزی حرام است. حرام‌خواری - که امروز سایه شوم خود را گسترانده است - با اعتقادات دینی و اهتمام به فرایض دینی جمع نمی‌شود. این دو، ماهیتشان با هم ناسازگار است و نمی‌توان انتظار داشت کسانی که از لقمه حرام پرهیز نمی‌کنند و پاک‌روزی نیستند، انسان دیندار، معتقد و متعهد باشند و فرزندان با این ویژگی‌ها تربیت کنند. این یک حقیقت مسلم و یقینی است که آموزه‌های وحیانی بر آن تأکید فراوان دارد.

بی‌شک، تربیت‌شدگان در مسجد دامنشان از ابتلا به حرام‌خواری پاک‌تر است. آنهایی که در دامن

مسجد تربیت شده و رشد کرده‌اند، به هنگام ورود به عرصه کار و بازار و مسئولیت‌های اجتماعی بیشتر خود را از لقمه حرام نگاه می‌دارند. این یعنی سلامت اعتقادی و رفتاری جامعه. پس مسجد را باید در رأس امور در کشور قرار داد و برای آن به صورت اولویت نخست فرهنگی، برنامه و بودجه در نظر گرفت و در یک برنامه ضرب‌الاجلی کوتاه‌مدت و چهار برنامه پنج ساله، مسجد را به جایگاه

اصلی‌اش در جامعه اسلامی بازگرداند تا به آینده اخلاق، دیانت، فرهنگ، اقتصاد، بازار اسلامی، بانک‌داری بدون ربا و مدیریت اسلامی، سیاست و تعاملات خارجی عزتمندانه در کشور و در یک کلام، «آینده انقلاب اسلامی»، امیدوار بود.

در پایان، پیشنهاد اجرایی بنده این است که ساختار اجرایی کشور برای به انجام رسیدن این مأموریت، نیازمند بازنگری و اصلاح است. با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و این مأموریت‌های گوناگون و بعضاً نامتجانس نمی‌توان به هدف مورد نظر دست یافت. مقوله فرهنگ و هنر، یک امر است و مقوله دین و دینداری، یک مقوله دیگر؛ باید دینداری جامعه و اخلاق را با مأموریتی مستقل، بودجه‌ای مناسب و پاسخگویی در این حوزه به یک وزارت‌خانه سپرد و فرهنگ و هنر را به یک وزارت‌خانه دیگر.

البته فرهنگ و هنر هم باید سبقه و رویکرد دینی داشته باشد، همان‌گونه که اقتصاد و سیاست هم باید دینی باشد و روح انقلاب و اسلام در این امور و بقیه امور کشور دمیده شده باشد. امیدوارم مسئولان ارشد و به ویژه مجلس شورای اسلامی به این مهم برسند که باید این اقدام ریشه‌ای هرچه سریع‌تر انجام شود؛ چرا که تأخیر آن به هیچ وجه موّجه و به مصلحت انقلاب و اسلام در کشور ما نیست.

انتشارات
دارالحدیث

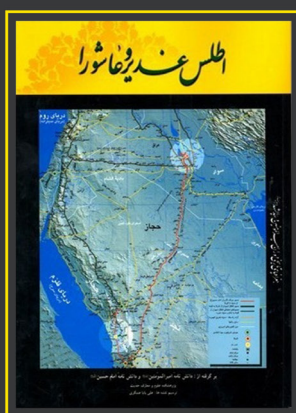
نگاهی به کتاب «اطلس غدیر و عاشورا»

کتاب «اطلس غدیر و عاشورا (جغرافیای تاریخی وقایع عصر امیرالمؤمنین و سیدالشهدا علیهما السلام)»، برگرفته از دو کتاب «دانش‌نامه امیرالمؤمنان (ع)» و «دانش‌نامه امام حسین (ع)» است که جغرافیای تاریخی وقایع عصر امیرالمؤمنان (ع) و سیدالشهدا (ع) را شرح می‌دهد و مشتمل بر سه فصل است: غدیر خم، خلافت امام علی (ع) و حادثه کربلا.

غدیر و عاشورا، دو حادثه بزرگ و برجسته در تاریخ اسلام‌اند. در حادثه نخست، تداوم رسالت اعلام می‌گردد و دومین حادثه، جهادی است علیه رجعت و انحرافی که در سیره و سنت پیامبر (ص) رخ داد. در میان این دو حادثه، واقعه‌ای دیگر به وقوع پیوست و آن، خلافت چهار و اندی ساله امیرالمؤمنان علی (ع) بود؛ دورانی که مردی الهی، با پایبندی به همه ارزش‌های الهی و انسانی، بر مسند حکومت نشست و تجربه‌ای عالی از حکومت دینی ارائه داد.

مطالعه و تحلیل این سه حادثه درس‌آموز، همیشه دغدغه عالمان شیعی بوده است و آثار فراوانی در باره آنها نشر یافته است.

بخش یکم این کتاب، با عنوان «غدیر خم»، در قالب دو نقشه جغرافیایی تدوین شده است: مسیر حج پیامبر (ص) از مدینه (حجة الوداع) و مسیر حج

امیرالمؤمنین (ع) از یمن. تصاویری از منطقه غدیر خم، وضعیت کنونی مکان غدیر خم و نقشه دوم موقعیت جغرافیایی غدیر خم.

نقشه در فهم هر چه بهتر حوادث تاریخی، نقش به‌سزایی دارد و همانند بازسازی صحنه حوادث برای تحلیلگران مسائل اجتماعی و امنیتی، بااهمیت است.

برای آشنایی بهتر با نقشه‌های این کتاب و مراحل طراحی آنها، چند نکته یادآوری می‌شود:

۱. کار تدوین نقشه‌ها، این گونه آغاز شد که: ابتدا مکان‌هایی که نیازمند نقشه بودند، مشخص گردیدند. آن گاه همکاری علمی مستمر و طولانی‌ای بین محققان مسئول این پرونده و مدیران گروه سیره‌نگاری «پژوهشکده علوم و معارف حدیث» (جناب آقای سید محمدکاظم طباطبایی و جناب آقای سید محمود طباطبایی نژاد) با متخصصان ترسیم و اجرای نقشه (جناب آقای علی باباعسکری و مؤسسه کارتوگرافی و انتشاراتی گئوداد) صورت پذیرفت. حاصل این همکاری، ترسیم نقشه‌هایی در سه موضوع یاد شده بود.

۲. مطالب این کتاب، در سه بخش، سامان‌دهی شده است: بخش نخست، به نقشه‌های غدیر اختصاص دارد. بخش دوم، نقشه‌های دوران خلافت امیر المؤمنان (ع) را در بر می‌گیرد و بخش سوم، به معرفی نقشه‌های

حادثه عاشورا می‌پردازد.
 ۳. برای استفاده بیشتر خواننده از نقشه‌ها، آگاهی‌ها و توضیحاتی پیش از نقشه‌ها و یا در کنار آنها درج شده است. این اطلاعات، در فهم نقشه‌ها و استفاده از آنها بسیار مفیدند.

۴. در بخش سوم، مطلبی با عنوان «موقعیت خیمه‌های امام حسین(ع)» آمده که نقشه به همراه ندارد.
 ۵. نقشه‌ها و دیگر مطالب این اطلس، از «دانش‌نامه‌ امیر المؤمنان(ع)» و «دانش‌نامه‌ امام

حسین(ع)» اقتباس گردیده‌اند. گفتنی است، چاپ سوم اطلس غدیر و عاشورا، با تیراز دوهزار نسخه از سوی انتشارات دارالحدیث، چاپ و منتشر شده است.

انتشار کتاب «حکمت‌نامه سالمندان» در آینده نزدیک

حجّت الاسلام محمد تقی سبحانی‌نیا، با اشاره به کتاب «حکمت‌نامه سالمندان» اظهار کرد: این اثر از مجموعه آثار پژوهشگاه قرآن و حدیث است که با بهره‌گیری از رهنمودهای حکیمانۀ قرآن و سخنان نورانی اهل بیت(ع) به موضوع سالمندان پرداخته است.
وی خاطر نشان کرد: کتاب «حکمت‌نامه سالمندان» بر ترویج آموزه‌های دینی تأکید دارد و در آن اسلام به عنوان پیام‌آور همه عصرها ذکر شده تا همگان از این برنامه در زندگی خود بهره‌مند شوند.

کاهش عمر، حقوق سالمندان، تشویق به رعایت حقوق والدین در سالمندی، بایسته‌ها و پرهیزهای سالمندی، احکام سالمندان، هشدار به سالمندان بدرفتار، عوامل پیری و درس‌هایی از برخی کهن‌سالان، از جمله فصول این کتاب است.

مدیر انتشارات دارالحدیث با اشاره به اهمیت آشنایی همه گروه‌ها و اقشار با آموزه‌های دینی گفت: نیازهای مخاطبان در ارائه آموزه‌های دینی، ضرورتی انکارناپذیر است و کتاب «حکمت‌نامه سالمندان» نیز به همین منظور تولید شده است.

وی به فصول این کتاب اشاره کرد و افزود: نعمت بودن عمر طولانی و سالمندی، بهره‌گیری از فرصت توانمندی جوانی، آثار و برکات عمر طولانی نیکو رفتاران، عوامل افزایش و

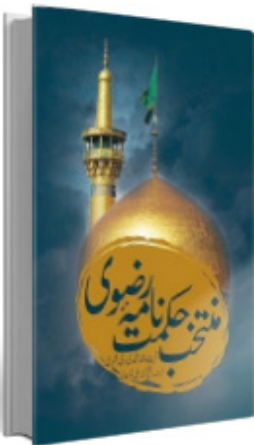
سبحانی‌نیا یادآور شد: در این اثر، متن و ترجمه آیات و روایات برای مخاطبان ذکر شده است. در مواقع ضرور، نویسنده به تحلیل و بررسی آنها پرداخته است.
وی عنوان کرد: حکمت‌نامه سالمندان از سوی آیت‌الله ری شهری و همکاری محمدحسین صالح‌آبادی تألیف شده و ترجمه آیات و روایات

این اثر، بر عهده حجّت الاسلام عبدالهادی مسعودی بوده است. کتاب «حکمت‌نامه سالمندان» به همت انتشارات دارالحدیث در آینده‌ای نزدیک، منتشر می‌شود.

کتاب‌های تجدید چاپ شده در مرداد و شهریور ۱۳۹۶

۱. اسباب اختلاف الحدیث: (رنگی). محمد محمّدی ری شهری، با همکاری: محمد احسانی فرلنگرودی، قم: دار الحدیث، چاپ پنجم، ۱۳۹۶ ش، وزیری، ۷۲۴ ص، عربی.
۲. اگر من جای تو بودم: کلر ژوبرت، قم: دارالحدیث، چاپ دوم، ۱۳۹۶ ش، خشتی، ۲۴ ص، فارسی، مصور (رنگی).
۳. الگوی اسلامی شادکامی: عباس پسندیده، ویراست دوم، چاپ چهارم، ۱۳۹۶ ش، وزیری، ۸۳۹ ص، فارسی.
۴. تفسیر امامیه در پژوهش‌های غربی به کوشش: محمدعلی طباطبایی، قم: دارالحدیث، دوم، ۱۳۹۶ ش، وزیری، ۴۱۶ ص، فارسی.
۵. جستارهایی در مدرسه کلامی بغداد: جمعی از پژوهشگران، زیر نظر: محمدتقی سبحانی، قم: دارالحدیث، چاپ دوم، ۱۳۹۶ ش، وزیری، ۶۵۷ ص، فارسی.
۶. خدا حافظ تا فردا: کلر ژوبرت، قم: دارالحدیث، چاپ دوم، ۱۳۹۶ ش، خشتی، ۲۴ ص، فارسی، مصور.
۷. خردگرایی در قرآن و حدیث: محمد محمّدی ری شهری، با همکاری رضا برنجکار و عبدالهادی مسعودی، ترجمه: مهدی مهریزی، قم: دارالحدیث، چاپ پنجم، ۱۳۹۶ ش، وزیری، ۵۰۸ ص، عربی. فارسی.
۸. داستان‌هایی از زندگانی امام علی (ع): رضا بابایی، قم: دارالحدیث، چاپ دوم، ۱۳۹۶ ش، رقعی، ۷۶ ص، فارسی.
۹. رضایت زناشویی: عباس پسندیده، چاپ هشتم، ۱۳۹۶ ش، وزیری، ۳۶۰ ص، فارسی.
۱۰. زمزم عرفان: محمد محمّدی ری شهری، قم: دارالحدیث، چاپ یازدهم، ۱۳۹۶ ش، وزیری، ۵۲۳ ص، فارسی.
۱۱. غرر قرآن از نظریه تا تفسیر: علی راد، قم: دارالحدیث، چاپ دوم، ۱۳۹۶ ش، وزیری، ۲۸۴ ص، فارسی.
۱۲. فرهنگ‌نامه تجارت و دادوستد: (رنگی). محمد محمّدی ری شهری، با همکاری: سید مجتبی غیوری، مترجم: حمیدرضا شیخی، قم: دارالحدیث، چاپ دوم، ۱۳۹۶ ش، رقعی، ۲۹۶ ص، فارسی.
۱۳. فرهنگ‌نامه مباحثه: محمد محمّدی ری شهری، با همکاری: سید رسول موسوی، مترجم: حمیدرضا شیخی، قم: دارالحدیث، چاپ دوم، ۱۳۹۶ ش، رقعی، ۱۵۱ ص، فارسی.
۱۴. قرآن شناسی امامیه در پژوهش‌های غربی: به کوشش: محمدعلی طباطبایی، قم: دارالحدیث، دوم، ۱۳۹۶ ش، وزیری، ۳۱۱ ص، فارسی.
۱۵. کوائم قرآن در فضائل اهل بیت (ع): محمد محمّدی ری شهری، قم: دارالحدیث، چاپ سوم، ۱۳۹۶ ش، وزیری، ۵۹۳ ص، فارسی.
۱۶. لانه خالی: کلر ژوبرت، قم: دارالحدیث، چاپ دوم، ۱۳۹۶ ش، خشتی، ۲۴ ص، فارسی، مصور (رنگی).

تازه‌های نشر دارالحدیث

گزارش
تصویری

آیین تعویض پرچم گنبد حضرت امامزاده طاهر و حمزه علیهم السلام

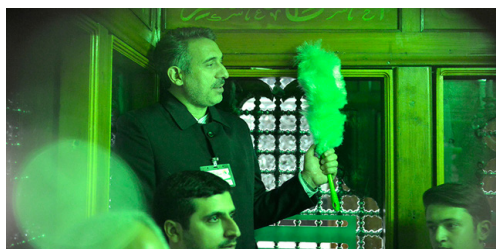

دیدار نخبگان کنکور سراسری مرکز آموزش قرآن کریم با معاون فرهنگی و امور زائران آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم (ع)

غبارروبی حرم مطهر حضرت عبدالعظیم حسنی (ع)

مراسم بزرگداشت آیت الله مشکینی در آستان مقدس حضرت عبدالعظیم (ع)

همایش تبیینی مباحثه در تالار شیخ صدوق آستان مقدس حضرت عبدالعظیم علیه السلام

به اهتزاز درآمدن پرچم متبرک گنبد حضرت اباعبدالله الحسین (ع) بر فراز بارگاه حضرت عبدالعظیم (ع)

آستان
سیدالکریم علیه السلام

نوگرایی در حوزهٔ تعلیم و تدریس از ویژگی‌های مرحوم آیت الله مشکینی

آیت الله محمد محمدی ری شهری، در مراسم بزرگداشت آیت الله مشکینی که با حضور آیت الله رضا استادی مقدم (تهرانی)، حجج الاسلام والمسلمین سید رضا تقوی، رئیس شورای سیاست‌گذاری ائمهٔ کشور، شاهچراغی، امام جمعهٔ شهرری، جمعی از ائمه جمعه و مدیران حوزه‌های علمیهٔ استان تهران، آقای جمالی‌پور، فرماندار شهرری، آقای مهندس صفوی شهردار شهرری، علما، پژوهشگران و دیگر مسئولان و مدیران کشوری، در سالن شیخ صدوق (ره) حرم

سخت است که انسان از غیر خدا دل‌کنده و به خدا روی آورد. هدف این جلسات، علاوه بر تکریم افرادی که بر حوزه‌ها، علما و نظام اسلامی حق دارند، الگوگیری از این عزیزان است.

آیت الله مشکینی، یکی از مهم‌ترین اسوه‌های اخلاقی، علمی و عملی معاصر ما بود. تولیت آستان حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) گفت: نکوداشت آیت الله مشکینی برای ما طلاب، خصوصاً طلاب جوان، آثار فراوان و مثبتی دارد. آیت الله مشکینی از نظر علمی، اخلاقی، عملی، سیاسی و اجتماعی الگو بود و بنده که سال‌های فراوان کنار ایشان بودم، از علم، سلوک و

در مورد ایشان نوشته شده است، افزود: نوگرایی در حوزهٔ تعلیم و تدریس، از ویژگی‌های آیت الله مشکینی بود. ایشان به شدت مخالف این بودند که وقت طلاب با مباحثی گرفته شود که تنها جنبهٔ علمی داشتند به عقیدهٔ ایشان، جامعه امروز ما به شدت به درس کاربردی دینی احتیاج دارد.

وی با اشاره به برخی نکات اخلاقی و سیاسی اجتماعی مرحوم آیت الله مشکینی گفت: نکتهٔ اول، انتقادپذیری است. انسان نباید از انتقاد ناراحت شود و موضع‌گیری منفی کند. آیت الله مشکینی از انتقاد ناراحت نمی‌شد و حتی از آن استقبال می‌کرد. تولیت آستان حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) سپس با تأکید بر اهمیت وحدت کلمه اضافه کرد: بارها هم

مطهر برگزار شد، طی سخنانی گفت: جلساتی که در آنها از صالحین یاد می‌شود، مورد عنایت خداوند است. وی اضافه کرد: بی‌تردید مرحوم آیت الله مشکینی، یکی از بزرگان صلحا و علمای ربانی بود. بسیار

اخلاق ایشان استفاده‌های فراوانی بردم. نمایندهٔ مردم تهران در مجلس خبرگان رهبری با بیان این که در سال‌هایی که از وفات آیت الله مشکینی گذشته، نکات بسیاری

امام (ره) و هم مقام معظم رهبری، بر اهمیت وحدت در پیروزی انقلاب اسلامی و نیز در تداوم انقلاب تأکید داشتند. آیت الله مشکینی نیز بسیار بروح‌دست بین علما و نیز در جامعه اصرار داشتند. ایشان همان علاقه

و تبعیتی را که از امام داشتند، پس از امام (ره) از مقام معظم رهبری داشتند و رهبری نیز عنایت ویژه‌ای به ایشان داشتند.

وی بروحدت کلمه حول محور ولایت فقیه تأکید کرد و گفت: راه اصلی، راهی است که بر محور ولایت متمرکز شود. اگر راه را اشتباه برویم،

به جای اتحاد، به افتراق خواهیم رسید. شیوه آیت الله مشکینی، ایجاد وحدت در جامعه حول محور ولایت بود.

آیت الله ری شهری تعبیر «اسوه اخلاق عملی» توسط مقام معظم رهبری به آیت الله مشکینی را منحصر به فرد دانست و گفت:

طلاب براساس این رهنمود مقام معظم رهبری، در مورد ویژگی آیت الله مشکینی به عنوان اسوه عملی اخلاق، قلم بزنند و جشنواره‌ای به مناسبت بزرگداشت آیت الله مشکینی در حوزه‌ها برگزار شود.

محبت اهل بیت، بالاتر از هر عبادتی است

پاسداران سپاه سیدالشهدا (ع) استان تهران، با آیت الله محمد محمدی ری شهری در تالار شیخ صدوق حرم حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) دیدار کردند.

آیت الله محمدی ری شهری در این دیدار به تشریح معیارهای عمل برتر پرداخت و باین بیان این که عمل بی بصیرت، بی ارزش است، گفت: اولین معیار عمل برتر، معرفت و بصیرت است.

وی در ادامه با توصیف یاران امام زمان (عج) افزود: سلاح آنها بصیرت آنهاست و معرفت، پشتوانه سلاح ایشان است.

تولیت حرم حضرت عبدالعظیم حسنی

با بیان این که اخلاص هم از معیارهای عمل برتر است، ادامه داد: اگر در عمل اخلاص نباشد، آن عمل، برتر نیست.

وی سختی عمل راسومین عامل برتری عمل دانست و تصریح کرد: هرکاری که با پشتوانه اخلاص و معرفت باشد و سختی بیشتری هم داشته باشد، سبب برتری آن عمل می‌شود.

رئیس دانشگاه قرآن و حدیث بایادآوری داستانی از حضرت موسی (ع)، خاطر نشان کرد: خداوند بزرگ در پاسخ سؤال حضرت موسی (ع) مبنی بر این که از چه کاری راضی هستید؟ فرمودند: رضای من در کاری است که دل آدمی نمی‌خواهد؛ اما من می‌خواهم.

وی با ابراز این که ویژگی همه اولیا اقامه نماز شب بوده است، نمونه عمل برتر را نماز شب پرشمرده و ادامه داد: شهادت و حضور در جبهه‌ها از دیگر نمونه‌های عمل برتر است.

نماینده مجلس خبرگان رهبری، با اظهار این که سپاه پاسداران، مقدس‌ترین نهاد جمهوری اسلامی ایران است، شهید حججی را اهل نماز شب معرفی کرد و در توصیف یاران امام زمان (عج)، گفت: ایشان راهبان شب و شیران روز هستند.

وی با اشاره به روایات معتبر در این زمینه، خاطر نشان کرد: آن عده‌ای که به هنگام رجعت، امام زمان (عج)

را یاری می‌کنند، از شهدا هستند. آیت الله محمدی ری شهری با بیان این‌که بالاتر از هر عبادتی، محبت اهل بیت است، توّل را از دیگر عوامل برتری عمل معرفی کرد. وی با اعلام این‌که حرم حضرت

عبدالعظیم حسنی(ع) شعبه‌ای از حرم اهل بیت است، افزود: اگر ولایت نباشد، عمل انسان، نه تنها برتر نیست، بلکه مورد قبول هم واقع نمی‌شود. تولیت حرم حضرت عبدالعظیم

حسنی(ع) در پایان، تداوم را پنجمین معیار از معیارهای برتری عمل خواند و اظهار داشت: برترین عمل آن است که ادامه‌دار باشد، هرچند که کم باشد.

دیدار ذاکران، مدّاحان و پیرغلامان اهل بیت(ع) با آیت الله ری شهری

مراسم دیدار ذاکران، مدّاحان و پیرغلامان اهل بیت عصمت و طهارت(ع) با حضور آیت الله محمدی ری شهری نماینده مجلس خبرگان رهبری، دکتر جمالی‌پور، فرماندار ویژه شهرستان ری، سردار سرتیپ نصیری، فرمانده سپاه سیّدالشهدا(ع)، حجّت الاسلام کنگرلو، رییس اداره تبلیغات اسلامی شهرستان ری، مهندس صفوی، شهردار محترم شهرستان ری و سایر مدعوین در تالار شیخ صدوق(ره) آستان حضرت عبدالعظیم حسنی(ع) برگزار شد.

مجالس امام حسین(ع) باید ظلم‌ستیز باشد، گفت: پیامبر(ص) فرمودند: عده‌ای از انسان‌های مؤمن با شمشیر و دسته دیگر با زبانشان با دشمن مبارزه می‌کنند؛ لسان ذاکران اهل بیت(ع) باید زبان مجاهدت باشد. رییس دانشکده علوم و حدیث، اظهار داشت: ذاکران و مدّاحان باید برای رضای خداوند در مجالس اهل بیت(ع) مدّاحی و یا مرثیه‌سرایی کنند؛ تعیین مزد و مقدار هزینه برای ذکر مصیبت اهل بیت(ع)، تأسف‌انگیز است. تولیت آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم حسنی(ع) در پایان خاطر نشان کرد: اخلاص و

مستند سخن گفتن مهم‌ترین شرط برای مدّاحی و ذکر اهل بیت(ع) است.

برگزاری مراسم یادواره شهید و الامقام سردار نورعلی شوشتری

مراسم یادواره شهید و الامقام سردار نورعلی شوشتری و شهدای وحدت، امت واحد و امنیت پایدار در آستان مقدس حضرت عبدالعظیم (ع) برگزار شد.

رحیم صفوی گفت: تنه‌اراه برون رفت از مشکلات اقتصادی، سیاسی و فرهنگی کشور، همان رمز مقاومت، اقتدار و پایداری است.

سردار سرلشکر سید یحیی رحیم صفوی، دستیار و مشاور عالی مقام معظم رهبری، در تاریخ یکم مردادماه در یادواره سردار شهید نورعلی شوشتری شهید وحدت و امت واحد امنیت پایدار. که در مصلاى بزرگ آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) برگزار شد.، گفت: رمز اقتدار، امنیت و پیشرفت انقلاب اسلامی در گرو حفظ فرهنگ جهاد، مقاومت و شهادت است.

وی افزود: اگر ملتی روحیه جهادی و ظلم ستیزی خود را از دست بدهد، به طور قطع،

دشمنان داخلی و خارجی، فرهنگ تسلیم شدن در برابر ظالمان را جایگزین آن ایستادگی و مقاومت خواهند کرد.

رحیم صفوی با بیان این که در دوران دفاع مقدس، دو طرز تفکر در جامعه حاکم بود، ابراز کرد: برخی در آن دوران، دم از سازش و تسلیم در برابر دشمن متجاوز و امریکای مستکبر می زدند و در مقابل، دسته ای معتقد به مقاومت،

ایستادگی و مبارزه با دشمن بودند، هرچند اگر به شهادت برسند و گروهی که ایران را در برابر دشمن پیروز کرد، همان دسته دوم بود.

دستیار و مشاور عالی مقام معظم رهبری با تأکید بر این که تنها راه برون رفت از مشکلات اقتصادی، سیاسی و فرهنگی کشور همان رمز

مقاومت، اقتدار و پایداری است که شهدا به ما آموختند، گفت: امروز ما افتخار می کنیم لباس عزت و افتخار برتن ملت است و آن را مدیون رشادت های شهدا و صبر خانواده آنان می دانیم.

وی با تأکید بر این که ابعاد دفاع مقدس و خصوصیات شهدا باید به مردم و نسل جوان معرفی شود، عنوان کرد: اگر حماسه دفاع مقدس و دویست هزار

شهید نبود که مبارزه با ابرقدرت های مستکبر را به ما بیاموزند، امروز اقتداری نداشتیم که بتوانیم در عراق و سوریه به پیروزی دست یابیم.

رحیم صفوی با اشاره به این که استکبار جهانی در سوریه با شکست رو به رو شده، گفت: پیروزی های به دست آمده در منطقه، همه مرهون نفوذ فرهنگ مقاومت و الگوپذیری برخی کشورها مانند سوریه، عراق، یمن و بحرین از انقلاب و مقاومت ایران است.

دستیار و مشاور عالی

مقام معظم رهبری با

بیان این که سردار شهید

شوشتری از همان ابتدا

در سپاه پاسداران به

خدمت مشغول بود،

اظهار داشت: شهید

شوشتری انقلاب را فهمیده

بود و به امام و رهبری عشق

می ورزید. او عظمت ملت

ایران را به درستی درک کرده

بود. متأسفانه امروز بسیاری

از سیاسیون، مردم و زندگی

آنان را درک نمی کنند و

نمی دانند که آیا مردم نسبت به آنان رضایت دارند یا نه؟ بنا بر این بدترین چیز برای سیاستمداران این است که ندانند در دل مردم چه می گذرد. وی در پایان ادامه داد: سردار شهید شوشتری، عظمت مردم سیستان و بلوچستان را درک کرده بود و بهترین طرح را برای آبادانی این استان مرزی انجام داد.

برگزاری کرسی تلاوت بانوان در آستان حضرت عبدالعظیم(ع)

تلاوت آیات قرآن پرداختند. سپس زهرا خلیلی، روشن دل و حافظ کل قرآن کریم به اجرای برنامه حفظ پرداخت.

اجرای گروه تواشیح اهل الکساء، سخنرانی مریم حکیم از استادان حوزه و دانشگاه در باره مقام والای حضرت ثامن الحجج علی بن موسی الرضا(ع) و حضرت معصومه(س)، اهدای جوایز متبرک به حاضران ملقب به اسم معصومه و برگزیدگان مسابقه مفاهیم قرآن، از دیگر برنامه‌های این مراسم بود.

در تالار شیخ صدوق آستان مقدس حضرت عبدالعظیم(ع) برگزار شد. در این برنامه، قاریان ممتاز کشوری خانم‌ها چنگی و شاملو به

به مناسبت بزرگداشت دهه کرامت، کرسی تلاوت بانوان در تاریخ هشتم مردادماه با حضور ۲۵۰ نفر از قرآن‌آموزان و قرآن‌دوستان

برگزاری جشن قرآن‌آموزان مرکز آموزش قرآن کریم آستان مقدس به مناسبت دهه کرامت

همراه سه عروسک جذاب و کودک‌پسند با اجرای آیت‌های آموزشی در زمینه‌های مختلف تربیتی، اخلاقی و مذهبی، از جمله برنامه‌های این مراسم بود.

مجری توانمند برنامه بامولودی خوانی و مدیحه‌سرایی در باره ائمه اطهار(ع) جلوه خاصی به این برنامه بخشید. قرآن‌آموزان عزیز با به حرکت درآوردن پرچم‌های رنگارنگی که در ابتدای جشن به آنها داده شده بود، زیبایی خاصی به فضای جشن داده بودند.

در پایان مراسم، جهت تشویق این نوگلان قرآنی، هدایایی متبرکه اهدا گردید و دعای فرج جهت ادای احترام به ساحت مقدس حضرت ولی عصر - عجل الله تعالی فرجه الشریف - قرائت شد.

عربی مهربانی، حافظ محترم قرآن کریم آغاز شد. سپس نوای زیارت مخصوص حضرت علی بن موسی الرضا(ع) جهت عرض ارادت به ساحت مقدس ایشان در سالن طنین‌انداز گردید.

اجرای برنامه‌های شاد، متنوع و جذاب توسط مجری برنامه حجت الاسلام ابراهیم فرمانی (عموروحانی) به

به مناسبت بزرگداشت دهه کرامت، در تاریخ دهم مردادماه، جشن باشکوهی با حضور ۴۵۰ نفر از قرآن‌آموزان مقطع سنی پنج تا دوازده سال با حضور والدین آنها در تالار شیخ صدوق آستان مقدس حضرت عبدالعظیم(ع) برگزار شد.

برنامه، با تلاوت قرآن توسط آقای رضا

برگزاری همایش راز انتخاب در آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم (ع)

همایش راز انتخاب در تالار شیخ صدوق (ره)، تالار شیخ کلینی (ره) و نگارخانه عترة برگزار شد. این همایش در تاریخ پانزدهم مردادماه با حضور دانش‌آموزان

حضور، راهنمایی و مشاوره، به سؤالات و مشکلات مطرح شده توسط دانش‌آموزان پاسخ دادند. لازم به یادآوری است، همایش راز انتخاب با هدف آشنایی هرچه بیشتر دانش‌آموزان با رشته‌های دانشگاهی و انتخاب درست آنها برگزار گردید.

به همت اداره کل مرکز اسناد، موزه و کتابخانه آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم (ع)، مقطع سوم دبیرستان و پیش‌دانشگاهی برگزار شد که در این همایش، رتبه‌آوران برتر کنکور دوره‌های قبل، ضمن

حضور آستان مقدّس در سی و پنجمین دوره مسابقات قرآن، عترة، نماز دانش‌آموزی در مشهد مقدّس

و قرآن دوستان برگزار شد و در پایان از برترین‌های این دروه از مسابقات تجلیل به عمل آمد. از میان شرکت‌کنندگان در این مسابقه، پنج نفر از قرآن‌آموزان مرکز آموزش قرآن کریم آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم (ع) افتخارآفرین

قرآنیان بودند که در رشته‌های مختلف به شرح ذیل موفق به کسب رتبه شدند:

- فاطمه نیکوئی، رتبه سوم
- در رشته حفظ کل؛
- فاطمه جلمبادانی، رتبه

- عمومی، حائزرتبه دوم کشوری شد.
- علیرضا مرادی، حافظ کل قرآن
- کریم در رشته حفظ عمومی، پایه سوم، حائزرتبه سوم؛
- امیر حسین شریفی‌زاده، حافظ

قرآن‌آموزان مرکز آموزش قرآن کریم آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم (ع) در سی و پنجمین دوره مسابقات قرآن، عترة، نماز دانش‌آموزی در مشهد مقدّس حضور یافتند و پنج نفر

از قرآن‌آموزان پسر و پنج نفر از قرآن‌آموزان دختر این مرکز، موفق به کسب رتبه برتر شدند. در مراسم اختتامیه مردان که در تاریخ هجدهم مردادماه با حضور جمع کثیری از استادان، قرآن‌آموزان و قرآن‌دوستان برگزار

شد، از برترین‌های این دوره از مسابقات تقدیر به عمل آمد، از میان شرکت‌کنندگان در این مسابقه، پنج نفر از قرآن‌آموزان مرکز آموزش قرآن کریم آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم (ع) افتخارآفرین قرآنیان بودند که در رشته‌های مختلف به شرح ذیل موفق به کسب رتبه شدند:

- دوم در رشته ترتیل؛
- زهرا عباسی، رتبه اول در رشته حفظ ده جزء؛
- محدّثه شیدوش، رتبه پنجم در رشته حفظ عمومی؛
- ام البنین رویگر، رتبه پنجم در رشته قرائت تحقیق.
- کل قرآن کریم در حفظ کل، حائزرتبه چهارم؛
- عبدالصمد حقیری، در حفظ ویژه
- پنج جزء، حائزرتبه پنجم؛
- رسول بخشی، در رشته ترتیل، حائزرتبه پنجم.

همچنین مراسم اختتامیه مسابقات ویژه دختران در تاریخ بیست و سوم مرداد ماه با حضور جمع فراوانی از استادان قرآن

- ابوالفضل اناری، حافظ کل قرآن کریم در مقطع پیش‌دانشگاهی در رشته حفظ

دیدار نخبگان کنکور سراسری مرکز آموزش قرآن کریم با معاون فرهنگی و امور زائران

آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم (ع)

ده نفر حافظ و قاری افتخارآفرین مرکز آموزش قرآن کریم آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم (ع) در کنکور سراسری، با خادم القرآن عباس سلیمی، معاون در ادامه این نشست دوستانه، استاد عباس سلیمی با ابراز خرسندی، علاقه و محبت نسبت به حضور در جمع نخبگان قرآنی کنکور سراسری، مراتب سلام و

فرهنگی آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم (ع) دیدار کردند. در این مراسم که در تاریخ بیست و چهارم مردادماه در آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم (ع) برگزار شد. جمعی از کارشناسان مرکز آموزش قرآن کریم نیز شرکت داشتند. مراسم با تلاوت آیات نورانی قرآن کریم توسط رضا عربی مهربانی (رتبه اول ترتیل خوانی در مسابقات اخیر در استان تهران) شروع شد و در ادامه، مدیر مرکز آموزش قرآن، حجّت الله میرزایی، ضمن خیرمقدم به نخبگان قرآنی و حضّار، به آیه شریفه «لیس للانسان الا ما سعی»، اشاره نموده و از پذیرفته شدگان قرآنی مرکز در دانشگاه‌ها خواست تا در دانشگاه محلّ تحصیل خود نیز به کارهای قرآنی بپردازند.

با قرآن، در سنگر علم و دانش نیز کوشا و پویا باشند. در ادامه این نشست، حافظان و قاریان، به معرفی و کسب رتبه و رشته خود پرداختند. در پایان این مراسم، هدایای متبرکی به رسم یادبود به این قرآنیان پُرافتخار اهدا شد.

تبریک تولیت آستان مقدّس آیت الله محمّدی ری شهری را به این جوانان پُرافتخار ابلاغ نموده و به جوانان موفق حاضر در جلسه توصیه کرد تا همواره سعی نمایند رضایت قلبی دو فرشته آسمانی یعنی پدر و مادر را کسب نمایند. وی تأکید کرد: خداوند به شما دو نعمت عنایت نموده: «درخشش علمی و نعمت قرآن» که بهره‌وری در سایه سار نعمت قرآن، اعظم و ارجح است بر نعمت اول. البته برای هر نعمتی، حاسدی وجود دارد (اجنه و شیاطین و برخی از انسان‌ها) و باید بیش از این مراقب باشید تا از نعمت قرآن محروم نشوید. خادم القرآن عباس سلیمی، ضمن یاد نمودن از دو شهید دانشمند و متدین (شهید شهریاری

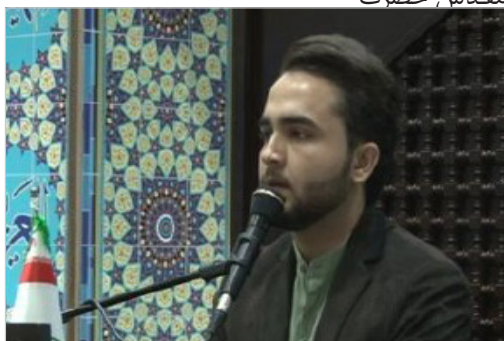

کسب رتبه‌های برتر قرآن آموزان مرکز آموزش قرآن کریم در چهلمین دوره مسابقات قرآن کریم

در مراسم اختتامیه این مسابقات - که بیستم مردادماه برگزار گردید، از برترین‌های هر رشته تقدیر به عمل آمد که مقام اول رشته ترتیل خوانی توسط رضا عربی مهربانی، از استادان و حافظان مرکز آموزش قرآن کریم آستان مقدس، حضرت

چهلمین دوره مسابقات قرآن کریم سازمان اوقاف و امور خیریه استان تهران از تاریخ شانزدهم مردادماه تا بیستم مردادماه در آستان مقدس امامزادگان سیدجعفر و سیده حمیده خاتون (ع) تهران ویژه خواهران و برادران برگزار گردید.

عبدالعظیم (ع) کسب شد و سایر قرآن آموزان و استادان این مرکز که حائز رتبه‌های برتر شدند، عبارت انداز:

غبارروبی حرم مطهر حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) با حضور مردم و مسئولان

به اهل بیت (ع) همراه بود. حاضران در این مراسم، با اشک دیده و دستمال‌هایی که در دست داشتند، به غبارروبی حرم مطهر حضرت عبدالعظیم

حرم مطهر حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) در قبله تهران، بامداد پنجم شهریورماه، با حضور شماری از دلسوختگان اهل بیت عصمت و

حسنی (ع) پرداختند و در پایان نیز نذور مردمی داخل ضریح مطهر، جمع‌آوری شد. حرم مطهر حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) در شهرری همواره مأمّن و ملجأ مردم مؤمن و خداجوی ایران اسلامی از آقای محمدبیر خورداری، قرائت زیارت‌نامه توسط سیدجواد میری و مدیحه و مرثیه‌سرایی آقایان حامد رضوانفر و امیر نعیمی، حال و هوای نورانی و معنوی خاصی بر حرم مطهر این محدث عظیم الشان، حاکم نمود.

طهارت (ع) غبارروبی و عطرافشانی شد. آیین غبارروبی حرم مطهر حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) در شهرری با حضور شماری از مردم و مسؤولان و در فضایی آکنده از عطر معنویت آغاز شد که با صحنه‌های متعددی از اشک و عشق

کامیابی و ناکامی در جهان بینی اسلامی

تولیت آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم (ع) در ادامه تفسیر آیه پنجم از سوره بقره که امروز در حوزه علمیه آستان مقدّس برگزار شد گفت: قرآن پس از توصیف متّقیان به ایمان، اقامه نماز، انفاق و یقین به آخرت در آیات نخستین سوره بقره، با تأکید، اهل تقوا را

مقابل، شر، زیان و ناکامی، رنجی است که برای زندگی همیشگی انسان، زیانبار باشد. بر این اساس، در جهان بینی اسلامی، رنجی که پس از آن کامیابی همیشگی در بهشت جاوید است، شر و ناکامی محسوب نمی‌شود؛ در مقابل، لذّتی که رنج و درد و ناکامی همیشگی

قرآن که فلاح و کامیابی معنوی و اخروی را تبیین می‌کند افزود: آیاتی که برکات تقوا را برای زندگی همیشگی انسان بیان کرده‌اند، در واقع، فلاح و کامیابی معنوی بشر را تفسیر می‌نمایند، مانند: آیه بیست و نهم انفال که در باره نقش تقوا در پیدایش روشن بینی و بصیرت و

همان «مفلحان» دانسته است، بنا بر این، همه آثار تقوا، آثار و نشانه‌های فلاح نیز هست.

آیت الله ری شهری گفت: در این باره، آیاتی که برکات تقوا را بیان کرده‌اند، سه دسته‌اند:

دسته اول: اشاره به کامیابی متّقیان در دنیا دارند؛ **دسته دوم:** اشاره به کامیابی متّقیان در آخرت، و **دسته سوم:** کامیابی متّقیان در دنیا و آخرت را بیان می‌کنند.

رئیس مؤسسه علمی، فرهنگی دارالحدیث گفت: در جهان بینی اسلامی، خیر، سعادت، فلاح و کامیابی، لذتی است که برای زندگی همیشگی انسان، سودمند باشد، در

دوزخیان را در پی دارد، کامیابی به حساب نمی‌آید.

این مفسر قرآن در ادامه افزود:

از این رو، قرآن کریم شهادت در راه خدا را خیر و سعادت و کامیابی می‌داند، در صورتی که در جهان بینی مادی‌گرایانه، شر و ناکامی است. همچنین، ثروت فراوان که از نظر قرآن برای رفاه‌زدگان و استثمارگران، شر، ناکامی و مایه بدبختی است، در صورتی که در جهان بینی مادی‌گرایانه، چنین ثروتی کامیابی و خوش‌بختی محسوب می‌شود.

آیت الله ری شهری در ادامه بحث تفسیر دومین دسته از آیات

آمزش گناهان است و آیات ۵۴ و ۵۵ سوره قمر که اشاره به لذت‌های مافوق تصوّر انسان در بهشت جاوید دارند.

بازدید استاد محمود فرشچیان طراح و ناظر اجرای ساخت ضریح حرم حضرت عبدالعظیم حسنی (ع)

ساخت ضریح حرم حضرت عبدالعظیم (ع) از دو سال پیش آغاز و هم‌اکنون در مرحله قلم زنی پنجره‌هاست و رونمایی آن چهار سال آینده انجام خواهد شد.

استاد فرشچیان، از زمان آغاز ساخت ضریح حرم حضرت عبدالعظیم حسنی (ع)، از سوی آیت الله محمد محمدی ری شهری، به عنوان طراح و ناظر بر اجرای ساخت ضریح منصوب شده و در این مدت، هرگاه به ایران سفر کند، با حضور در کارگاه ساخت ضریح جدید حرم، بر روند اجرا، نظارت کرده و

توصیه‌های لازم را ارائه می‌کند که آخرین بازدید ایشان در تاریخ بیست و یکم شهریورماه بوده است. ساخت ضریح حرم حضرت عبدالعظیم (ع) با مشارکت‌های مردمی و نیز ساج در حال ساخت است. بانیان و مؤمنان می‌توانند جهت مشارکت در ساخت ضریح حرم مطهر، کمک‌های نقدی خود را به حساب شماره ۰۲۱۶۷۶۶۱۳۴۰۰۱ نزد بانک ملی ایران واریز و یا ضمن مراجعه به دفاتر نذورات آستان مقدس حضرت عبدالعظیم (ع) پرداخت نمایند.

کمک‌های خیرین تاکنون پیش رفته و در حال انجام است.

اهتزاز پرچم متبرک گنبد حضرت اباعبدالله الحسین (ع) بر فراز بارگاه حضرت عبدالعظیم (ع)

هم‌زمان با فرارسیدن ماه محرم الحرام و ایام عزاداری **سیدالشهدا (ع)**، پرچم گنبد حرم مطهر حضرت اباعبدالله الحسین (ع) با حضور نمایندگان آستان مقدس امام حسین (ع)، بر فراز بارگاه حضرت عبدالعظیم الحسینی (ع) قرار گرفت. پرچم گنبد بارگاه ملکوتی حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) در اولین روز ماه محرم الحرام، برابر با سی‌ام شهریورماه طی مراسمی خاص در صحن عتیق با حضور جمعی از مردم خداجوی و خادمان آستان مقدس و نمایندگان آستان

مقدس اباعبدالله الحسین (ع) و با اجرای برنامه‌ی مرثیه‌سرایی و عزاداری تعویض شد. در این مراسم، که با جمع‌خوانی جمعی از خدام آستان مقدس همراه بود، پرچم حرم مطهر حضرت اباعبدالله الحسین (ع) به نشانه‌ی آغاز ماه محرم، تا پایان ماه صفر بر فراز بارگاه منور حضرت عبدالعظیم الحسینی (ع) برافراشته شد. گفتنی است در آستانه‌ی فرارسیدن ایام سوگواری شهادت حضرت اباعبدالله الحسین (ع) پرچم‌ها و کتیبه‌های مربوط به ماه محرم در صحن‌ها و رواق‌های حرم مطهر حضرت عبدالعظیم الحسینی (ع) نیز با حضور پُرشور عزاداران حسینی نصب شد.

تربیت ۲۵۰ حافظ کل قرآن در مرکز آموزش قرآن آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم حسنی (ع)

معاون فرهنگی و امور زائران آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) از تربیت ۲۵۰ حافظ کل قرآن کریم در مرکز آموزش قرآن کریم این آستان مقدّس از ابتدای فعالیت این مرکز تاکنون خبر داد.

مراسم اختتامیه کلاس‌های فصل تابستان مرکز آموزش قرآن آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) در تاریخ بیست و دوم شهریورماه در محل مصلاهی شهرری (واقع در آستان مقدّس) برگزار شد. در ابتدای این مراسم - که با اجرای

حمید مجیدی مهر، از مجریان قرآنی کشور همراه بود، پس از تلاوت آیاتی چند از کلام الله مجید توسط احمد ابوالقاسمی، قاری بین‌المللی قرآن

کریم و مدیر رادیو قرآن، عباس سلیمی، خادم القرآن و معاون فرهنگی و امور زائران آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) طی سخنانی، ضمن تبریک ایام مباحله به تمامی حضار در مراسم اظهار کرد: برگزاری این مراسم قرآنی در آستانه روز مباحله را به فال نیک می‌گیرم.

روز مباحله در حقیقت روزی است که مهر تأیید بر فضایل و ارزش‌های مکتب نبوی از سوی خداوند بزرگ نهاده شد. این روز مبارک، روز تمایز جبهه حق و باطل و تقابل جبهه نور و ظلمت و روز سرافرازی امت اسلام و

روز سربلندی قرآن کریم است. معاون فرهنگی و امور زائران آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) ادامه داد: به حمدالله در سایه سار تلاش قابل تحسین استادان، مربیان، مدیران و کارشناسان مرکز آموزش قرآن کریم با همت پدران و مادرانی که دغدغه امور تربیتی فرزندان خود را دارند و نیز با حضور پربرکت فرزندان عزیز و دلیند ایشان، این دوره از برنامه‌های قرآنی نیز در حکم یک برگ زرین بر کارنامه فعالیت‌ها و خدمات درخشان مرکز

آموزش قرآن آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم (ع) ثبت شد و امیدواریم که این توفیقات، ادامه داشته باشد. سلیمی در ادامه تصریح کرد: از اولین برکات انس با قرآن کریم عبارت است از راهنمایی به سوی صحیح‌ترین راه زندگی توأم با خوشبختی «إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمٌ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ». از برکات دیگری که انس با قرآن کریم و شرکت در جلسات آموزشی دارد، حیات بخشیدن به جامعه است. جامعه‌ای که با مفاد و مفاهیم قرآن کریم آشنا باشد، یک جامعه زنده و پویاست و افسردگی

و پژمردگی و مرگ در آن جامعه راه ندارد. به برکت انس با قرآن است که ملت سرافراز ایران اسلامی، ملتی زنده و پویا و باصلابت و پابرجا هستند.

معاون فرهنگی و امور زائران آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) اظهار کرد: برکت دیگری که انس با قرآن کریم به جامعه می‌دهد، عزّت و سرافرازی است. ملت ما به برکت انس با قرآن و پیاده کردن ارزش‌های قرآنی امروز در برابر هیچ ابرقدرتی گردن خم نمی‌کند. پیشکشوت قرآنی کشور ادامه داد:

به همین خاطر است که پیامبر مکرم اسلام (ص) می‌فرماید: «قرآن، ثروتی است که با وجود آن، فقری قابل تصوّر نیست و بدون قرآن، هیچ

توانگری و ثروتی قابل تصوّر نیست». آن‌کس که قرآن را دارد، چه ندارد؟ و آن‌کس که قرآن را ندارد، چه دارد؟ به همین خاطر ما این جماعت نورانی قرآنی، همه دختران و پسران عزیز و همه مردان و زنان قرآنی را جماعتی متمکن، متمول و ثروتمند می‌دانیم که بالاترین برکات و ثروت الهی را در اختیار دارند. انس با قرآن کریم موجب ایجاد تحوّل در ابعاد مختلف زندگی می‌شود. روشنی دل‌ها، شفای دل‌ها، جلای دل‌ها و مونس دل‌ها در حقیقت قرآن کریم است

معاون فرهنگی و امور زائران

آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) در ادامه سخنان خود در خصوص با برنامه‌های قرآنی مختلف مرکز آموزش قرآن این آستان مقدس طی تابستان سال جاری، تصریح کرد: به لطف خداوند بزرگ در دوره چندماهه گذشته، حدود ۷۵۰ نفر از قرآن آموزان عزیز دختر و پسر در کلاس‌های قرآنی مرکز آموزش قرآن در پای رحل قرآن، زانوی ادب و شاگردی بر زمین نهادند. این کلاس‌ها با حضور پربرکت و ارزشمند ۵۵ نفر از استادان و معلمان عزیز و ارجمند اعم از آقایان و بانوان عزیز قرآنی تشکیل شد و در هفت کلاس رشته‌های حفظ، قرائت و مفاهیم در دستور کار فعالیت‌های درخشان مرکز آموزش این آستان مقدس قرار داشت.

پیشکسوت قرآنی کشور اظهار کرد: علاوه بر این آموزش‌های کلاسیک و در جهت مقابله با شبکه‌های مجازی فاسد و منحرف کننده، برادران و خواهران عزیز در مرکز آموزش قرآن موفق شدند تا یک کانال تلگرامی راه‌اندازی کنند که هم‌اکنون قریب به هزار نفر از فرزندان و عزیزان و حتی پدران و مادران عزیز این قرآن آموزان در این کانال عضویت دارند که امیدواریم کمی و کیفی ان شاء الله شاهد رشد و گسترش آن باشیم.

وی در ادامه افزود: همچنین، اجرای کارگاه‌های آموزشی مختلف در حین برگزاری این‌گونه کلاس‌ها در دستور مرکز آموزش قرآن است. برگزاری جشنواره‌های فرهنگی و ورزشی، تشکیل گروه تواشیح و سایر

فعالیت‌ها همه و همه سبب شد که علاوه بر حضور ۷۵۰ نفر از قرآن آموزان در طول یک سال گذشته، ۲۵ نفر از ایشان به درجه حافظ کل قرآن برسند که با این حساب، آمار حفظ محترم کل قرآن که توسط مربیان این مرکز تربیت شده‌اند، بالغ بر ۲۵ حافظ کل قرآن می‌شود که در حکم یک سپاه الهی است که ان شاء الله در هفته وحدت از این جوانان عزیز حافظ قرآن، تقدیر و تجلیل خواهد شد.

سلیمی افزود: آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) به عنوان یکی از بزرگترین پایگاه‌های نشر معارف قرآن و حدیث به لطف خداوند بزرگ به همه قرآن آموزان و پدران و مادران قرآنی ایشان تبریک می‌گوید و این توصیه را دارد که اگر خواهان رشد و خوشبختی و سعادت فرزندان خود هستید و اگر می‌خواهید آنان را در برابر امواج بی‌رحمانه شبیخون فرهنگی مصونیت ببخشید، باید فرزندان خود را به در خانه قرآن و عترت (ع) برده و به خداوند بزرگ بسپارید. هر جوان و نوجوان باایمانی که قرآن بخواند، قرآن با گوشت و خون او عجین و درهم آمیخته می‌شود.

معاون فرهنگی و امور زائران آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) در پایان سخنان خود در این زمینه، ضمن تشکر مجدد از یکایک مدیران، استادان و کارشناسان مرکز آموزش قرآن کریم این آستان مقدس، اظهار امیدواری کرد که ان شاء الله همه بتوانند در

مسیر خدمت به قرآن کریم و نشر معارف قرآن و ولایت گام بردارند. در ادامه برگزاری این مراسم قرآنی و معنوی از تعداد ۱۸۲ نفر از قرآن آموزان دختر و پسر مرکز که در کلاس‌های فصل تابستان، حائز رتبه‌های اول، دوم، سوم و نیز رتبه‌های برتر رده سنی خردسالان شدند، همراه با اعطای لوح تقدیر و جوایز، تقدیر و تجلیل شد. همچنین، به تمامی ۷۵۰ نفر از قرآن آموزان مرکز آموزش قرآن آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) نیز در بدو ورود به محل برگزاری مراسم، هدیه عمومی اعطا شد.

یادآور می‌شود، هفتاد و دومین آیین اختتامیه کلاس‌های قرآن کریم آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) ویژه تابستان سال جاری در تاریخ بیست و دوم شهریورماه با حضور قاریان، استادان مرکز و اعضای هیئت امنای آستان مقدس در محل مصلاهی ری (واقع در آستان مقدس) برگزار شد.

سه پیام مهم آیه مباهله، از زبان آیت الله محمدی ری شهری

تولیت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم (ع)، در روز مین همایش تبیینی روز مباهله که به همت بنیاد بین المللی غدیر و مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه استان تهران در تالار شیخ صدوق برگزار

دارای اهمیت زیادی است، نه تنها در جامعه اسلامی، بلکه در میان علاقه‌مندان به مکتب اسلام نیز ناشناخته مانده است و بدان توجه نمی‌شود؛ بلکه بسیاری از بزرگان از اصل ماجرا و اتفاقات

که یکی از آنها حدیث مباهله است. رئیس مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث گفت: مشهور مورخان، رویداد مباهله را در سال دهم هجری، برخی سال نهم و برخی سال ششم دانسته‌اند.

شد گفت: بنده به همه کسانی که در برگزاری چنین همایشی به جهت تبیین یوم الله مباهله تلاش کردند، خسته نباشید عرض کرده و سپاس‌گزاری می‌کنم. مسئله روز مباهله، جریان و واقعه‌ای بسیار مهم است که در بین اتفاقات گوناگون طول تاریخ، دارای ارج و احترام ویژه‌ای است و این جریان از یک سو به واقعه غدیر و از سوی دیگر، به جریان نزول آیه تطهیر و حدیث شریف کساء متصل است به بیانی دیگر، این چند ماجرا با هم ارتباطی تنگاتنگ دارند که بنده به اختصار آنها را عرض خواهم کرد.

وارد در این روز، ناآگاه هستند. لذا بنده سعی کردم در کتاب «فرهنگ نامه مباهله». که امروز توفیق رونمایی آن را داریم. به بررسی حوادث واقع شده در این روز پردازم. لذا اکنون به چند نکته و پیام مهم آیه مباهله اشاره می‌کنم.

آیت الله ری شهری در ادامه اظهار کرد: اولین نکته، اعتبار حدیث مباهله است؛ زیرا منابع معتبر حدیثی، تفسیری، کلامی و تاریخی شیعه و سنی، این اتفاق بسیار مهم را نقل کرده‌اند، حتی ابن تیمیه که از دشمنان سرسخت شیعه به حساب می‌آید، به صحت موضوع اقرار کرده است. گفتنی است در میان همه احادیث معتبر، تنها چند حدیث متواتر وجود دارد

بنابر گزارش مشهور، واقعه مباهله، سال دهم اتفاق افتاده که حادثه غدیر نیز در همین سال رخ داده است و پس از رسیدن پیامبر به مدینه از غدیر خم، جریان مباهله پیش آمد و به گفته فخر رازی، ماجرای حدیث کسا و نزول آیه تطهیر اتفاق افتاد.

آیت الله محمدی ری شهری بیان کرد: باعث تأسف است که جریان بسیار مهم مباهله که

نازل شد، و پیامبر مأمور شد آنها را به مباحله یعنی داوری خداوند سبحان دعوت کند، تا دعا کنند و از او بخواهند هریک از دو طرف دروغ می‌گوید، مورد لعنت خدا قرار گیرد و رسوا شود.

رئیس دانشگاه قرآن و حدیث در ادامه گفت: آنها برای پاسخ گفتن، از پیامبر فرصت خواستند. پس آمدند با یکی از علمای بزرگ خود. که نایب نامیده می‌شد. مشورت کردند که چه کنیم؟ او گفت: به خدا می‌دانید که او پیامبر است و هرکس با پیامبری مباحله کرد، نابود شد.

وی افزود: آنها نپذیرفتند و فردای آن روز، آماده مباحله شدند و در مکان موعود حضور یافتند. پیامبر در حالی که حسین(ع) را

در بغل داشت و دست حسن(ع) را گرفته بود و حضرت فاطمه(ع) پشت سرش و حضرت علی(ع) پشت سر حضرت فاطمه(ع) در صحنه مباحله حضور یافت، به آنها فرمود: «هر وقت دعا کردم، شما آمین بگویید». اسقف بزرگ مسیحیان که این صحنه را دید، خطاب به آنان گفت: به خدا چهره‌هایی می‌بینم که اگر از خدا بخواهند کوهی را از جا برکنند، کوه کنده خواهد شد. و بالأخره از مباحله تن زدند و با قبول پرداخت جزیه، مصالحه کردند.

آیت الله ری شهری در ادامه با استناد به سخنان امام علی(ع)، امام حسن(ع)، امام حسین(ع)، امام کاظم(ع) به حدیث مباحله برای اثبات حقانیت اشاره کرد و

مناظره زیبایی از امام رضا(ع) با مأمون در خصوص اثبات خلافت بلافصل را توضیح داد و سه پیام مهم آیه مباحله، یعنی: اثبات خلافت بلافصل امیر مؤمنان و برتری اهل بیت(ع)، اثبات حقانیت اسلام در برابر مسیحیت تا دامنه قیامت، و همچنین روش اسلام در مواجهه دگراندیشان را تبیین کرد.

در پایان مراسم با حضور حجت الاسلام والمسلمین صدیقی، دکتر ظریف‌منش و دیگر مهمانان ویژه مراسم، کتاب «فرهنگ نامه مباحله» از سلسله کتاب‌های آیت الله محمدی ری شهری رونمایی شد.

